ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

6. 1. 1984. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLV • 25 ДИН

БРОЈ 1671

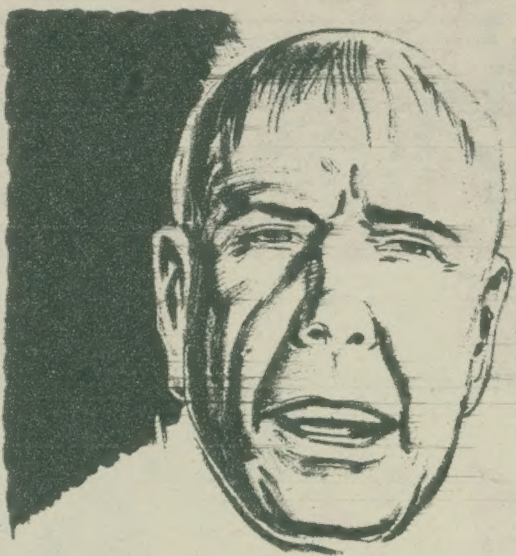

ПОСТИГАО НЕМОГУЋЕ:

ДРЕСЕР АЛЕКСАНДАР ПОПОВ

Ripley

Веровали или не!

Човек који је изгубио 30450 килограма

КАПЕТАН ЖАН КОИНЕ, ЧЛАН НАПОЛЕОНОВЕ КРАЉЕВСКЕ ГАРДЕ, ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ЈЕ, СВАКИ ДАН, ОД ЈУТРА ДО МРАКА ПРЕПРИЧАВАО СВОЈЕ ВОЈНИЧКЕ ДОЖИВЉАЈЕ ПРЕД ЈЕДНОМ КАФАНОМ, ТАКО ДА ЈЕ ДНЕВНО СЛАБИО ОКО 3 КГ.

КАМЕНИ ГМИЗАВАЦ

КОЈИ ДРЕМА ДЕЛО ЈЕ ПРИРОДЕ, А НАЛАЗИ СЕ У ГОШЕН РИЦУ У ДРЖАВИ ВАШИНГТОН (САД).

ЛАНАЦ ОД ОКО ЈЕДАН КИЛОМЕТАР

ДУГАЧАК ТОЛИКО ДА МОЖЕ ДА ПРЕМОСТИ РЕКУ ОХАЈО, НАПРАВИЛА ЈЕ ОД ПИВСКИХ КОНЗЕРВИ ЛИНДА ШМИТ.

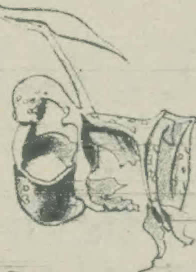
500 шољица за КАФУ

ВИСЕ НА ЗИДУ СНЕК-БАРА ЏОЗЕРА ВИКАМА ИЗ ИНДИЈАНЕ (САД), А ВЛАСНИШТВО СУ СТАЛНИХ МУШТЕРИЈА.

АУТОМОБИЛ од делова старих кола и комбајна

НАПРАВИЛИ СУ ПЕТНАЕСТОГОДИШЊИ ДЕЧАЦИ РОНАЛД РОЛФИ И ЕДВАРД МАНЧЕСТЕР.

CORYANTHES

ОРХИДЕЈА ИЗ ВЕНЕЦУЕЛЕ ИМА ОБЛИК КОТАРИЦЕ, А НА ЊЕНОМ ДНУ НАЛАЗИ СЕ СЛАТКИ НЕКТАР КОЈИ ПРИВЛАЧИ ПЧЕЛЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● масовна венчања веома су честа у Малезији. Најмање педесет парова каже „да" у исто време. Основни разлог је економски. Прослава се организује у најфинијим хотелима, а брачна путовања у иностранство – што ниједан пар не би могао да приушти појединачно.

● ● ● клима на Тибету толико је сува да, на пример, месо које се држи напољу, исто као и путер, може да остане неукварено најмање годину дана, док се житарице неће покварити и читавих сто година.

● ● ● све наде шпанских кувара из провинције Баскије да ће постићи светски рекорд највећим омлетом на свету недавно су пале у воду, односно на под. У тренутку кад су покушали да изруче тонама тешку кајгану у тигањ специјално

за то направљен, жута течност им се измакла и просула на под. Том приликом у пропаст је отишло 3600 кокошијих јаја, више од тоне парадајза, око 270 килограма лука, 160 килограма бибера, 10 килограма соли и најмање 260 литара уља.

● ● ● рт Три поинтс у Гвинејском заливу још се зове и Земља најближа ничему. Најближи је месту на коме се секу нулти меридијан или Гринич, Земљин полутар, односно екватор, заједно са нултом надморском висином.

● ● ● док је Том Колеман из Сомерсета, у Великој Британији, миловао свог мезимца, петлића из по-

родице кикиреза, овај је сасвим неочекивано почео да издише... Не мирећи се са судбином, седамдесетогодишњи Том је применио вештачко дисање – уста на кљун! И, љубимца је успео да поврати у живот.

● ● ● нова масовна игра у Јапану зове се пакинко. Слична је флиперу, само што најуспешнијим играчима, уместо бодова, следују цигарете, бомбоне, чоколаде...

● ● ● енглески биолог аматер Келвин Бут пронашао је оригиналан начин како да лови паукове: пошто се они држе увек негде по страни и излазе из својих склоништа само онда кад чују жртву која се упетљала у мрежу, он приноси мрежи звучну виљушку која вибрирајући производи ноту „це", веома сличну зујању муве. За само неколико секунди паук је ту и док схвати да је преварен – и сам се нађе у клопци.

● ● ● експерименти групе лекара из Алабаме показали су да болесници о дејству лека најчешће суде на основу његове боје. Тако се испоставило да жуте и наранџасте пилуле пацијенти најчешће сматрају лековима за нервне болести. Ако су сиве или тамноцрвене, претпоставка је да су у питању пилуле за смирење, а ако су беле, да су против болова.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

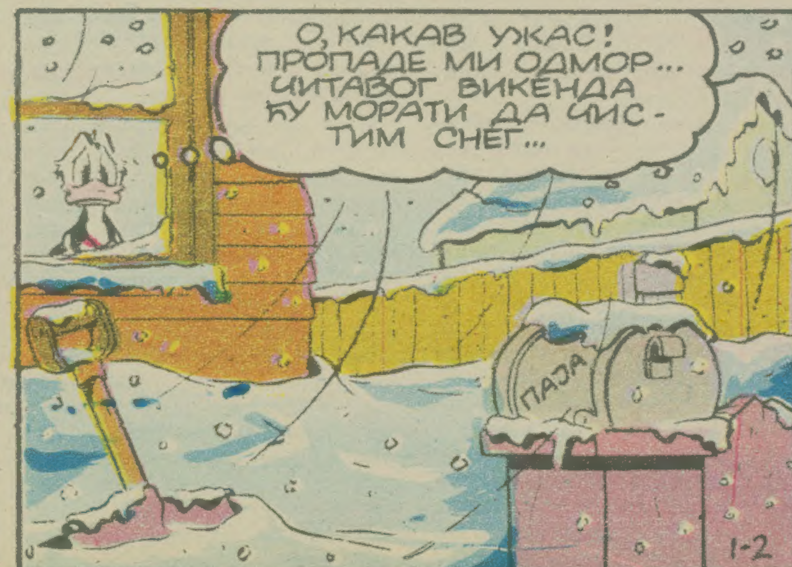

ПИЛОТ КОЈИ ЈЕ СПАСАО ЦЕЈЛОН

ЛЕН НИЈЕ МРТАВ

ЗАДАТАК СУ ИСПУНИЛИ: КОЛОМБО ЈЕ ПРИМИО ЊИХОВУ ПОРУКУ О ПРИБЛИЖАВАЊУ НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ФЛОТЕ. ШТО СЕ ЊИХ ТИЧЕ, ПРЕОСТАЈАЛО ИМ ЈЕ САМО ДА СЕ ТРУДЕ ДА СЕ ОДРЖЕ У ВАЗДУХУ ШТО ДУЖЕ МОГУ.

На једној дипломатској вечери у Вашингтону непосредно после II светског рата неко је упитао Винстона Черчила који му се тренутак рата урезао у сећање као изузетно тежак. Одговор је изненадио присутне: вест из априла 1942. године да се јапанска флота приближава Цејлону (данашња Шри Ланка).

– Заузеће Цејлона, контрола над Индијским океаном која би одатле произашла и могућност да Немци заузму Египат затворили би круг и наша будућност била би црна – рекао је премијер.

Али, храброст безименог пилота чије кости сада беле на дну океана, како се емотивно изразио Черчил, спасла је савезнике од трагедије. Пилот и његова посада открили су непријатеља и наставили да шаљу сигнал за узбуну све док их јапански ловци нису оборили.

Лестер Пирсон, у то доба канадски амбасадор у САД дао је причи неочекиван обрт: тај безимени пилот, открио је присутнима, није ни безимен ни мртав. Реч је о официру Канадске краљевске авијације Берчолу. Ево његове животне приче.

Прва акција

Лен Берчол је рођени пилот. Још као дечак проводио је сате на аеродрому Сент Катринса у Онтарију. Новац за прве часове летења зарадио је продајући новине и радећи све друге ситне послове до којих је могао да дође. Имао је седамнаест година када се први пут винуо у ваздух. Када је 1939. почео II светски рат, Леонард Ј. Берчол имао је двадесет четири године и био је један од оних младих официра Канадске краљевске авијације од којих се много очекивало.

Децембра 1941. Берчол и деветочлана посада хидроавиона типа „каталина" додељени су савезничкој ескадрили на Шетландским острвима. Задатак: заштита конвоја на северном Атлантику.

Било је то време када је судбина слободног света висила о концу. Нацисти су прегазили Европу. Јапански напад на Перл Харбур осакатио је америчку морнарицу. Јапанци су заузели Филипине, Бурму, Малају, индонезијска острва, Сингапур и Хонг Конг. Индијски океан – и још даље, Суецки канал и витални путеви за снабдевање савезника на Блиском истоку – били су рањиви на изненадне нападе из ваздуха.

Требало је што пре организовати извиђачку службу над Индијским океаном.

Тако су, крајем марта 1942. Берчол и његова посада прекомандовани у базу Британског краљевског ваздухопловства у Когали на југозападу Цејлона где су стигли у зору 2. априла. Два дана касније, кренули су у прву акцију.

Пред зору у суботу 4. априла Берчол и његови људи кренули су на задатак. Имали су наређење да патролирају јужно-југоисточно од Цејлона и да пријаве све бродове које открију. Извиђачка област од 250 миља на југ била је довољно пространа да им омогући откривање непријатељских носача авиона који су већ са те удаљености могли да под окриљем ноћи крену у акцију и у рану зору ударе на поморске базе у Коломбу и Тринкомали.

Био је то заморан, монотон посао у коме се посада стрпљиво смењивала у осматрању бескрајног пространства мора. Навигатор Барт Онијет, други Канађанин у посади, ослањао се у одређивању курса само на компас и Сунце. Осим у случају да открију непријатељске бродове, посади је било наређено да се по сваку цену држи „потпуне радио-тишине".

Патрола се ближила крају, а у „каталини" је било горива за 2 сата лета када је Берчол одлучио да се још један, последњи пут упути ка југу. Тако је издато наређење које је по многима битно утицало на даљи ток рата на Далеком истоку.

Тачкице на хоризонту

Почело је Онијетовим саопштењем: залутали смо неких 100 миља на југ! Док је он израчунавао повратни курс, подофицир Британског краљевског ваздухопловства (RAF), радио-телеграфиста и митраљезац Колораси узбуђено је пријавио некакве „тачкице" на јужном хоризонту.

Држећи се и даље истог курса, Берчол је зграбивши доглед наредио спуштање на 4500 метара. Испоставило се да су „тачкице" јапански бродови... Море јапанских бродова – крстарица, носача авиона, разарача...

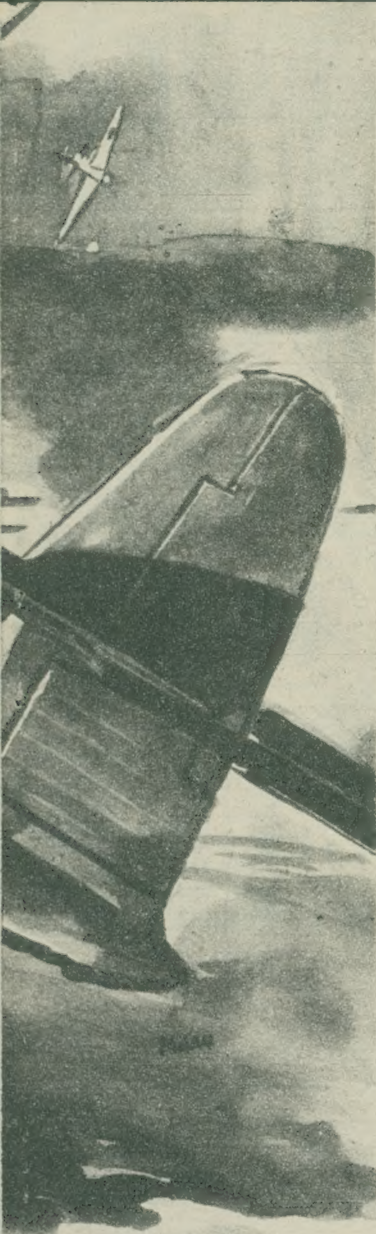
Берчол је знао шта то значи: за мање од сата, читава та флота утонуће у мрак и наставити пуном паром безбедно ка Цејлону на који ће се у зору сручити разоран и неочекиван напад.

Радио-телеграфиста, поручник RAF-а Филипс, одмах је пренео вест команди у Коломбу. Острво је тако добило шансу да се спасе, али не и Берчол и његови људи. Њихово наређење било је сасвим јасно: идентификовати све бродове и јавити њихов положај, правац и приближну брзину. „Каталина" је наставила лет.

Догодило се оно што је пре или касније морало да се догоди: са носача „Хирју" узлетело је шест јапанских ловаца „зеро" и устремило се право на „каталину". „Летећа лађа" је на мах некако још и успевала да развије брзину од 280 km/h, али је и та максимална брзина била упола мања од оне коју су развијали непријатељски ловци. Берчолу и његовој посади преостајало је само једно – да се одрже у ваздуху што дуже могу, све док штаб буде примао њихове поруке.

У првом налету ловаца, експлозија једне гранате од 22 mm уништила је радио-опрему и тешко ранила Филипса; у другом је потпоручнику Коларосију готово разнета нога; у следећем су митраљески меци изрешетали резервоаре на крилима, па је запаљено гориво почело да цури у труп. Али ловци нису одустајали од свог плена: наставили су да решетају хидроавион који је већ горео и могао сваког часа да експлодира.

За „Каталину" више није било спаса. Берчол се спустио тако рећи до самих таласа како би спречио ловце да их нападну одоздо. Ускоро је био присиљен на још један узмак: да се не би распали у ваздуху, морао је да покуша да се спусти на воду. У тренутку када му је то не-

како пошло за руком, реп се распукао и „каталина" је почела да тоне.

Ко је овде заповедник?

Посада „каталине" напуштала је олупину стежући у наручју појасеве за спасавање. Поручник Дејвидсон хтео је да се врати и помогне Коларосију, али му Берчол није дозволио: подофициру ионако више нико није могао да помогне... Последњи је у море искочио Берчол. Неколико тренутака касније, „каталина" је потонула. На дно мора са собом је однела и Коларосија.

Лено се њишући с крила на крило, ловци су се убрзо вратили да докрајче преживеле. У тренутку када се на њих сручила нова завеса митраљеске ватре, посада је одбацила појасеве за спасавање и заронила тражећи спас у дубинама. Учинили су то сви сем Дејвидсона и митраљесца Хензела: обојица су рањени још у ваздуху, па су им другови завезали појасеве и надували их. Њих двојица нису имали снаге да зароне. Остали су да беспомоћно плутају, савршене мете за јапанске митраљесце. Када су остали поново изронили на површину, ни Дејвидсона ни Хензела ни њихових појасева више нигде није било.

Убрзо се људима у води приближио јапански разарач. У море је спуштен чамац који је покупио преживелу шесторку. Ако је некоме у посади можда и пало на памет да се ради о милосрђу, чим су почела испитивања све је било јасно. Први на реду био је Берчол.

– Ко је овде заповедник?

– Ја – гласио је једини истинити одговор који ће непријатељ добити.

– Јесте ли успели да пошаљете поруку на Цејлон?

– Не. Ваши ловци су нас изненадили...

– Лажете!

Од ударца који је добио, Берчол се затетурао и пао.

– Ко су били радио-телеграфисти.

– Обојица су погинули – одговорио је Берчол подижући се.

Лежећи на палуби, на ивици свести од губитка крви и болова, радио-телеграфиста Филипс склопио је очи у знак немуште захвалности.

Иако су их тукли, заробљеници су се тврдоглаво држали овог исказа. На крају су, тако се бар чинило, у њега поверовали и Јапанци. Све док на палубу није дотрчао један јапански телеграфиста: Коломбо покушава да успостави везу са „каталином", тражи да понове поруку о непријатељској флоти!

Берчолу и његовим људима није било страшно то што су их побеснели Јапанци бесомучно претукли, ни загушљиви собичак у који су их потом убацили и у коме је једва било места за стајање. Страшно је било нешто друго: сазнање да њихову поруку нису разумели и да је све било узалуд.

Одлука вицеадмирала Нагума

Али, ипак није све било узалуд.

Мада порука коју је Коломбо примио није била сасвим јасна, око њене суштине није могло бити забуне: откривена је јапанска флота, а њен правац и брзина говорили су о намери непријатеља да нешто после осам изјутра следећег дана нападне Коломбо. За тили час, читав град био је у пуној приправности. Што се „каталине" и њене посаде тиче, када се у догледно време нису вратили закључено је да је авион оборен, а посада највероватније изгинула.

На адмиралском броду, носачу „Акагију", вицеадмирал Нагумо морао је да се одлучи за једну од две могућности: или да одустане од инвазије, или да поверује у тврдњу заробљене посаде да су је јапански ловци изненадили и спречили да пошаље довољно јасно упозорење.

Вицеадмирал је изабрао ону другу могућност. У зору, док се његова флота налазила на 185 миља од Коломба, издао је наређење за напад из ваздуха. Неколико минута после осам, 91 јапански бомбардер и ловци из њихове пратње покуљали су из облака високо изнад Коломба.

Чекало их је изненађење. Небо је одједном запарала жестока противавионска ватра, са свих страна на њих су кренули британски ловци... Када се битка завршила, Јапанци су имали 17 авиона мање и били одбачени натраг ка својим носачима. Инвазија је пропала.

И Британци су претрпели тешке губитке, али је Цејлон спасен, а јапанска сила на Далеком истоку први пут осујећена. Штавише, после неуспеле инвазије, три носача авиона враћена су у Јапан, а њихово одсуство у току битке у Коралном мору месец дана касније одлучујуће је, према Черчилу, утицало на исход овог окршаја.

Заробљеници

Леонард Берчол и његова посада имали су несрећу да у Јапан стигну свега неколико дана пошто су амерички бомбардери први пут напали јапанске градове. Они који су били у стању да ходају, њих тројица, проведени су улицама Јохакоме кроз масе разјарених грађана: био је то тек увод у оно што их је чекало за три и по године заробљеништва.

Радни логори, логорашке порције, по 12 сати беспоштедног рада у фабрикама и бродоградилиштима и сурове казне за недисциплину. Једном је Берчол ударио чувара који је тукао болесног затвореника. Пре него што су га бацили у ледену самицу, обесили су га за палчеве и немилосрдно ишибали.

Када су 1945. године сазнали за капитулацију Јапана, Берчол и његови људи једноставно више нису имали стрпљења да сачекају да их други ослободе. Уз помоћ других затвореника, Берчол је заробио команданта логора и чуваре, а онда су се дојучерашњи ратни заробљеници, држећи Јапанце као таоце, возом пребацили до Токија.

Леонард Берчол је своју дугогодишњу каријеру авијатичара завршио у чину бригадног генерала. Пензионисан је и данас живи у Кингстону у Онтарију. Од свих признања која је добио можда му је најдраже писмо које му је 1967. упутио тадашњи канадски премијер Лестер Пирсон подсећајући га на вече кад је Винстон Черчил споменуо „оног безименог авијатичара који је дао један од најзначајнијих личних доприноса нашој победи".

М. И.

БИОГРАФИЈА ЗА 1 МИНУТ

БОЖАНСТВЕНА

САРА БЕРНАР

РОЂЕНА У ПАРИЗУ, ШКОЛОВАЛА СЕ У САМОСТАНУ, КАО ДЕВОЈКА УПИСАЛА ГЛУМУ НА ЧУВЕНОМ ПАРИСКОМ КОНЗЕРВАТОРИЈУМУ...

НА ПОЧЕТКУ КАРИЈЕРЕ ПАТИЛА ОД ИЗУЗЕТНО ЈАКЕ ТРЕМЕ. ИМАЛА ЈЕ САМО 18 ГОДИНА КАДА ЈЕ ПРВИ ПУТ НАСТУПИЛА.

„ДЕВОЈКА СА ЗЛАТНИМ ГЛАСОМ" ПОСТАЛА ЈЕ НАЈСЛАВНИЈА ДРАМСКА УМЕТНИЦА СВОГА ДОБА.

БОЖАНСТВЕНА САРА, КАКО СУ ЈЕ ЗВАЛИ, БИЛА ЈЕ НЕУМОРАН РАДНИК. НИ КАДА ЈОЈ ЈЕ У СЕДАМДЕСЕТОЈ АМПУТИРАНА НОГА, НИЈЕ ПРЕСТАЛА ДА ГЛУМИ: ПРИРЕЂИВАЛА ЈЕ ПРЕДСТАВЕ ЗА ВОЈНИКЕ НА ФРОНТУ. ТА ЖИВОТНА ЕНЕРГИЈА НИЈЕ ЈЕ НАПУШТАЛА ДО САМОГ КРАЈА: У СЕДАМДЕСЕТДЕВЕТОЈ ПРВИ ПУТ ЈЕ НАСТУПИЛА НА ФИЛМУ И ТЕ ИСТЕ ГОДИНЕ И УМРЛА.

ЖИВЕЛА ЈЕ ДОСЛЕДНО САМОЈ СЕБИ И ЗАТО ЧЕСТО СКАНДАЛИЗОВАЛА СВОЈЕ САВРЕМЕНИКЕ – ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ И ОБИЧАЈЕМ ДА НОСИ „МУШКЕ" ПАНТАЛОНЕ И ОДЕЛА...

НА ГРОБУ ЈОЈ ЈЕ УРЕЗАНА САМО ЈЕДНА РЕЧ: БЕРНАР!

РОЂЕНА 1844. У ПАРИЗУ – УМРЛА 1923. У ЛОНДОНУ.

ЗВЕЗДЕ, МИ ЋЕМО ДОЋИ!

БЕСМРТНОСТ КАО РЕШЕЊЕ

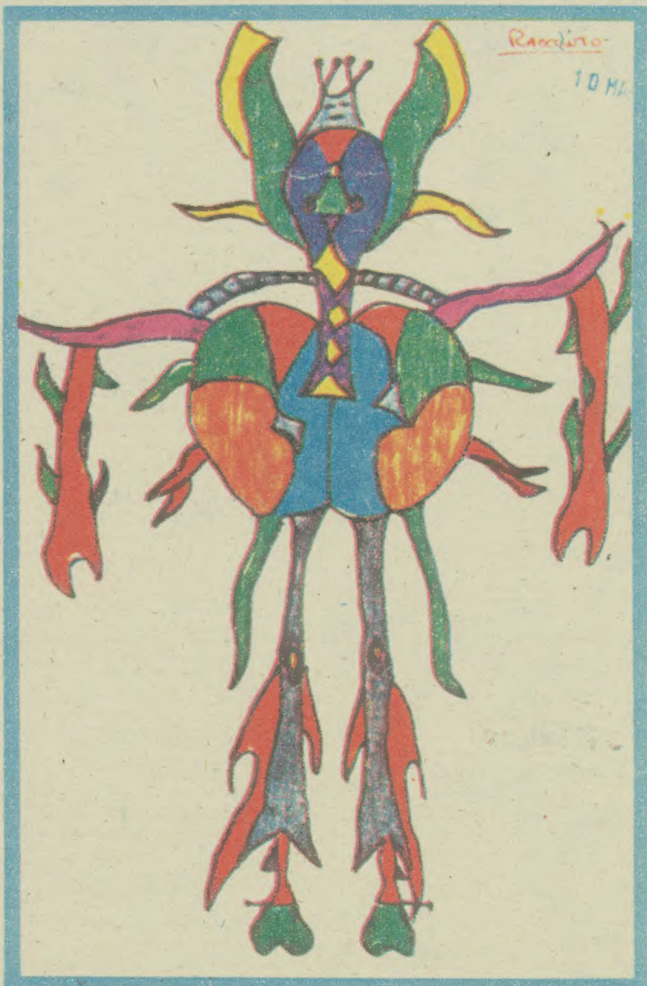
ЧОВЕЧАНСТВО ЋЕ БИТИ У СТАЊУ ДА ИЗБЕГНЕ СВОЈЕ НЕМИНОВНО ИСТРЕБЉЕЊЕ САМО АКО УСПЕ ДА УЂЕ У СИМБИОЗУ СА СИЛИЦИЈУМОМ. ТЕК ТАДА ЋЕ МОЋИ ДА СЕ ПРОШИРИ У СВЕМИРУ И СРЕТНЕ СВОЈЕ СРОДНИКЕ – КАЖУ НЕКИ ПОЗНАТИ НАУЧНИЦИ. АЛИ, ТУ СУ И ПОТПУНО НОВИ СИГНАЛИ ИЗ СВЕМИРА...

Колона свемирских летелица под контролом интелигенције, односно чистих мозгова који крстаре галаксијом, лете у сусрет људским бићима. Стижу из бесконачно велике удаљености. Тамо је живот стар више од милијарду година и далеко је развијенији од живота на Земљи, а наука је већ учинила судбоносни корак напред – ујединила је машину и човека и тако своме роду обезбедила бесмртност...

Аутор овог пророчанског описа сусрета Земљана са далеко напреднијим цивилизацијама је Роберт Џестро, оснивач Годардовог института за свемирска истраживања и доцент астрономије на Колумбијском универзитету. Он није писац научно-фантастичних романа већ научник, логичан и конкретан. Па ипак, његови лутајући мозгови узбудили су духове, не само у научним круговима Америке. Чиста и бесмртна интелигенција која стиже из свемира изазвала је велике оптужбе стручњака – због неразумности!

То га није погодило.

– Историја човека је већ написана – почео је Џестро своје објашњење одговарајући на питање новинара. – Еволуција је код нас већ завршена. На путу смо да постанемо живи фосили. Наш мозак почео је да се развија тек пре 250 хиљада година и у последњих десет хиљада година није се уопште променио.

Све је већ програмирано!?

Можда ће мозак као што је наш са напретком биолошких наука једног дана моћи да живи сто до сто педесет година, али потребно је, тврди Џестро, сто хиљада а можда и милион година да би се стигло до неких других станишта у свемиру. Због тога је бесмислено да човек креће ка звездама. „Звезде ће доћи њему!" То се неће догодити само уколико...

Само уколико човек успе да сам за себе осигура бесмртност. А на који начин? „Ослобађајући се тела" – одговара Џестро, признајући супериорност рачунар-интелигенције која своју памет заснива на кристалима силицијума. Спајањем сопствене интелигенције са овом добило би се трајно решење – хибрид који би био у стању да се вине космичким пространствима.

Интелигенција која се заснива на силицијуму заокупља и једног другог признатог научника Енглеза Фреда Хојла, творца теорије по којој се у космосу непрекидно одвијају про-

мене које су програмирала бића више интелигенције. Кад су га питали какве природе је та интелигенција, одговорио је да не зна.

– Оно што је сигурно – каже он – јесте да постоје више негс основани разлози да верујемо да се живот није зачео на Земљи већ ван ње, и то из микроскопских честица које су на нашој планети, разним комбинацијама, покренуле милијарде облика живота за који данас знамо.

Прећуткивање истине

У интервјуу који је Хојл дао једном италијанском листу стоји и објашњење овог научника по коме је оплођавање Земље патогеним клицама и спорама живота почело пре четири милијарде година, управо зато што се интелигенција од које потичу налазила у озбиљним тешкоћама. Морала је, каже, да се сели и на неком другом месту реконструише себе, парче по парче, почевши од честица ДНА и материјала који јој стоји на располагању. Према његовим речима, ми смо, највероватније, прелазни облик у дугом циклусу репродукције интелигенције засноване на силицијуму.

Виша интелигенција која руководи овим процесом морала би, кажу Хојлови противници, да буде бар на неки начин доступна. Другим речима, питају се да ли је могућна директна веза човек – виша интелигенција?

– Могао бих да кажем да јесте – одговара Хојл – да наше технолошке могућности нису толико променљиве и решење је увек другачије. У сваком случају, познато ми је да је у Америци већ било оваквих покушаја.

Појава да се нека објашњења научних феномена крећу на граници логике данас је веома уобичајена за многе научне дисциплине. Шта се догађа? Чак и проналазач ДНА Френсис Крик, добитник Нобелове награде, верује, као и Хојл, да је живот стигао из свемира, са неке друге планете, уз помоћ летелица препуних микроорганизама које су донели космички ветрови („космичка панспермија").

– Не верујем у мистичност када је у питању наука – каже Марчело Чини, физичар и теоретичар, професор на Римском универзитету. – Јасно је, међутим, да у садашњој културној клими понекад превагне склоност ка идеализму у мистици. Али, то су нека појединачна размишљања у знак да се налазимо у веома сложеном и компликованом историјском тренутку. У науци нема места за метафизику. А ако је и има, онда је то само прећуткивање истине.

Зид нултог времена

Чини се да је космологија наука у којој има највише оваквих струјања. Постоји за то и неко објашњење: космологија, уз помоћ астрономије и астрофизике, стално истражује свемир који свако ново откриће чини јаснијим и истовремено још загонетнијим, а све бројке, чак и оне најосновније, везане за ову област обичном човеку никако не улазе у главу.

На пример, свемир је стар око петнаест милијарди година. У њему се налазе такозвани квазари понекад удаљени и по дванаест милијарди светлосних година, а то значи да на путовање њихове светлости до Земље отпада безмало 80 одсто укупне старости свемира. Њихово зрачење је сто билиона пута јаче од Сунчевог! У галаксији у којој се налази Земља има више од сто милијарди звезда. Бесконачним пространствима лута светлост чија је температура 270 степени нижа од тачке мржњења, као остатак радијације коју је изазвала „велика експлозија" када је настао свемир. И полако се гаси.

Свемир је, дакле, безграничан простор који се, према неким астрофизичарима, и даље шири и развија прелазећи из једноставних у све сложеније облике. Свемир у коме су радио-астрономи са Корнеловог универзитета у Америци пре извесног времена открили огромну маглину из које ће се, можда, изродити на милијарде нових звезда. Свемир који покреће нова питања везана за његову будућност или прошлост. Заиста, да ли је пре велике експлозије нешто постојало?

– То бисмо сви волели да знамо – каже Хјуберт Ривс, нуклеарни астрофизичар из Канаде и аутор књиге „Космичка еволуција" – али да бисмо то сазнали потребно је да пробијемо зид нултог времена. А то је незамисливо тешко, гледајући из угла физике. О логици да не говоримо. (Зато вас ни ми тиме нећемо „мучити".)

Према објашњењу овог научника, прави проблем космологије није сазнање о томе шта је било или шта ће бити него: „Зашто уопште постоји свемир, односно стварност, уместо да нема ничег? И како човек успева да схвати постојање нечега, уместо да нема ничег?"

Све у свему, за сада је мало тога коначно и извесно. А то мало у овом тренутку су емисије органских молекула у међупланетском простору које су радио-астрономи успели да ухвате – сигнали који долазе од стварне материје!!!

Изненађења тек предстоје...

Д. В.

ПОЗИВ ЧИТАОЦИМА!

На овим страницама су цртежи деце из разних земаља која су тако видела и представила ванземаљска бића. А како их ви замишљате? „Забавник" вас позива да учествујете у конкурсу „Нацртај свог ванземаљца". Своје радове пошаљите најдаље до 20. јануара 1984. године на адресу: Политикин забавник, Македонска 29, 11001, пошт. фах 124. Не заборавите назнаку „ВАНЗЕМАЉАЦ". Најуспелије радове ћемо објавити и наградити.

МЕДИЦИНА ЧИНИ ЧУДА

Постоји до*а примера у даљој и ближој историји, а и данас да су баш изразито мали растом постигли светски успех и славу. Поменућемо само неке: Ајнштајн и Пикасо били су ниски, а Наполеон поготово. Од данашњих прославили су се, рецимо, шпански сликар Миро (150 cm), француска шансоњерка Мир*ј Матје (153 cm) или амерички шоумен Семи Дејвис (154 cm).

Па ипак, све су ово мале утехе за родитеље чија деца изразито заостају растом за вршњацима. Медицина није више потпуно немоћна пред захтевима кепеца, барем док не израсту до краја, то јест – док су још деца.

Лека има и нема!

Зашто су неки људи мали а неки високи? Да ли је и висина нешто као боја коже, очију и косе, или облик носа? Научници се дуго баве том мистеријом и она ни до данашњег није разјашњена. Зна се, рецимо, да су Сплићани и Невесињци највиши у Европи и дуго се испитивало све, чак и састав тла, воде и микроклима ових градова а да се у тајну није ушло.

Оно, међутим, у шта је медицина продрла јесте механизам растења. Тако се данас зна да се оно одвија искључиво у сну: отприлике један час пошто дете заспи и поново, после пет сати сна, хипофиза, жлезда с унутрашњим лучењем, улије у крв свој хормон за растење.

Код неке деце хипофиза не излучује довољне количине хормона раста и таква деца спорије напредују. Али, то још не значи да она неће стићи своје вршњаке! Она само имају такозвано „развучено растење" које се одвија спорије и траје дуже, али на крају та деца ипак достигну осталу. Дешава се, ипак, да се раст никако не убрзава, а то је случај код десет одсто људи који остају кепеци или, у најбољем случају, изразито ниски растом. Данас и за њих постоји лек – на жалост, толико скуп да је за већину потпуно неприступачан.

Тај лек ипак представља тако велики успех науке да се не може заобићи, а напори истраживача да се он добије на неки други, јефтинији начин не престају тако да ово сигурно треба сматрати као прву степеницу ка потпуном успеху.

Ево како се лечи – низак раст.

Деци која заостају растом недељно ће се два до три пута давати инјекције које садрже хипофизин хормон раста што њима недостаје. Под утицајем те терапије они ће за једну годину израсти десет и више центиметара.

То је медицина већ испитала и применила, али хормон раста је веома редак и скуп. Може се добити само из хипофизе умрлих, а за једну инјекцију потребна је – једна хипофиза. За једногодишњу терапију само једног детета малог раста трошкови би изнели око 300 милиона старих динара.

Нова открића

Да би се и те материјалне тешкоће превазишле, научници из више земаља, нарочито САД и СР Немачке, пронашли су две могућности: заменити скуп хипофизин хормон много јефтинијим мушким хормоном тестостероном, који врло ефикасно убрзава раст млађе деце, или – створити синтетички хормон раста. И медицина је у томе успела. Амерички научници већ две године врше успешна испитивања с тим вештачким хормоном хипофизе који су произвели – поједностављено речено – на тај начин што су променили програм размножавања коли-бацила, тако да они узгред стварају и хормон раста. Он није потпуно исти као хипофизин, али је веома ефикасан.

У циљу истраживања досад је у САД шеснаесторо деце малог раста врло успешно лечено тим синтетичким хормоном – за само годину дана један дечак је порастао 26 центиметара!

Употреба вештачког хормона раста засад је у фази темељитог испитивања и према речима америчких научника, тек кроз неколико година могу да се очекују резултати – врста синтетичког хормона од коли-бацила који ће моћи да отклоне све узроке успореног раста, па ће и такозвани „хипофизни патуљци" не виши од 120 центиметара моћи да порасту, јер њихова хипофиза лучи или мало или недовољно ефикасног хормона. Синтетички хормон код њих посебно ефикасно делује.

Ра*ме се, на овај начин може да се помогне само деци код које је у питању недостатак хормона раста. Ако су узроци ниског раста друге врсте, другачија је и терапија.

Најзад, постоје случајеви наследно ниског раста, који никад није претерано испод нормалног, није дакле, реч о патуљцима и овај метод не може толико да помогне. Висина потомка одређена је тад генима родитеља.

ВЕЛИКЕ НАДЕ ЗА МАЛЕ РАСТОМ

АЛИ САМО ДОК СУ ДЕЦА... ХОРМОНИМА КОЈИ ПОДСТИЧУ РАСТЕЊЕ МОЖЕ СЕ ПОСТИЋИ ДА ДОСТИГНУ СВОЈЕ ВРШЊАКЕ.

Оба пара су истих година, само веома различита раста. Они мањи су прави патуљци.

Бити висок изгледа да је сан већине, а они који то нису често трпе од страшних комплекса и сматрају да се природа с њима сурово нашалила. Многи покушавају на све могуће начине да повећају, колико је могуће, број центиметара па тренирају кошарку или пливање, али – природа остаје неумољива. Висина је наследна ствар и разноразне таблице које су специјалисти у разним земљама израдили показују да дете и њу наслеђује од родитеља по овој или оној формули.

С друге стране, данашње генерације су више од претходних – тамо где се услови живота побољшавају. Разлог више да ниски пате! Међутим, савремена медицина ...

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

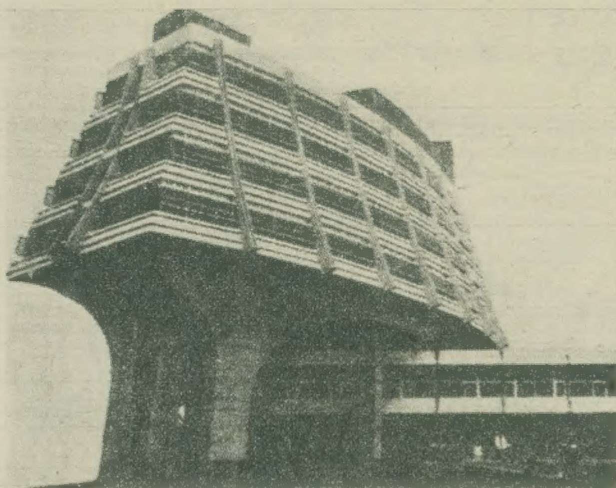

ВОЗ ЈЕ, НИЈЕ ВОЗ...

Архитекти неретко праве праве акробације пројектујући разне објекте. Истина, због не баш лаке економске ситуације у многим деловима света тога је све мање јер инвеститори траже да са што мање средстава грађевине што пре буду готове, егзибиције се искључују. Негде није тако, о чему најречитије сведочи ова фотографија. Дотични архитекта је вероватно као дечак много волео возове и зато је, кад му се указала прилика, направио зграду која умногоме подсећа на излазак, односно улазак воза у станицу. Можда би овакав изглед ове грађевине и могао да прође да је у њој смештено, рецимо, министарство железница Републике Нигер, где се налази објекат. Међутим, овде су смештене просторије једног рударског предузећа.

СТЕНЕ ОД ЗЛАТА

Пре извесног времена бразилски испирач злата Хосе Рибамар де Олевијера открио је два досад највећа грумена злата у Бразилу. Не грумена, у питању су праве стене јер је један комад тежак 32,9 а други 25,9 килограма. Наравно, проналазак му је одмах узела држава, али ни он није остао кратких рукава – исплаћено му је више од милион долара (око 12 старих милијарди динара).

ЕЛЕКТРОШОК

Када их ухвате, јастози у Великој Британији однедавно умиру само на један начин: на „електричној столици"...

Све је почело када је Друштво за заштиту животиња ангажовало Џона Бејкера, зоолога из Оксфорда, да испита да ли јастози, када их бацимо у кипућу воду, умиру безболно. Џон је ствар испитивао и закључио: мора бити да их боли и то читавих 5 минута колико њихова агонија траје ако их спустимо у воду која је већ узаврела. Грејемо ли их с водом, умираће читавих 15 минута.

Пошто је ово утврдио, Џон је сео и смислио специјални тигањ који се пуни морском водом. Ствари се даље одвијају овако: јастога убаце у морску воду у којој се осећа као код куће све док га одговарајући број вати не стресе и за тили час сасвим не обесвести. Потом може да се кува, а да га то ни најмање не боли.

ШТО СУ КОЊИ ГОРИ ОД МАЈМУНА?

Можда нисте знали, и животиње морају да перу зубе.

Шта би, рецимо, слон без зуба када се зна да ова грдосија дневно сажваће око 136 килограма „зелениша"? Од толиког жвакања, слонећим зубима дешава се што и нашим – истање се. Слон их зато читавог живота добро чува: од 48 зуба колико има, он никада не користи више од осам одједном. Како се који зуб истроши, некоришћени зуб иза њега помера се унапред и тако редом.

Тамо где слон живи уз човека, он је научио да му се зуби перу. Перу их како чиме и како где, у Шри Ланки углавном тврдим љускама кокосовог ораха. Чишћење је у овом случају прилично напоран посао јер је сваки зуб велик и тежак скоро као цигла.

Мајмуни обично сами чачкају зубе гранчицама и сламчицама, осталим житељима зоолошког врта у овоме обично помажу ветеринари.

Што би коњи били гори од мајмуна? И они су здравији, када им зубе уредно одржавају. Коњи с кварним зубима нису у стању да добро сажваћу храну, море их кварне двојке, тројке и сви остали зуби, незгодне болести десни.

Знао је то и први председник САД Џорџ Вашингтон и зато се тврдокорно држао једног: мојим коњима зуби има да се чисте и чачкају сваког божјег дана! Хтео је човек да оних шест белаца што су вукли његове кочије изгледају тип-топ.

Што се Џорџа тиче, сам је имао вештачке зубе. Биће да су прилично тужно изгледали, јер се навелико говорило да су – од дрвета.

Наполеон је био познат по томе што је радио више ствари одједанпут, па тако ни када је ратовао није заборављао да пере зубе. На бојно поље са собом је обавезно носио четкицу са златном ручком, поклон верне жене Марије Лујзе.

Ни Вашингтон ни Наполеон нису измислили прање зуба: још су стари Грци приметили да им је дах слађи када редовно трљају зубе наном. Римљани су у исте сврхе умакали сунђерчић у мешавину меда.

Нека племена у Африци, Индији и Азији перу зубе корењем дрвета арак које садржи супстанцу која бели зубе и штити их од бактерија.

СТУДЕНТСКА ПОСЛА

На огласној табли Универзитета у Реноу, Невада, САД, осванула је цедуља с текстом:

„Изгубила свеску с белешкама из физике, на чијим корицама пише само: Мери. Очајнички ми је потребна. Поштеном налазачу следи награда: прави домаћи ручак – од супе до колача. Телефон 555–8627".

Кад се Џон Меклејн јавио на означен број и саопштио да има свеску с белешкама из физике, добио је одговор:

– Закаснили сте, колега. Ви сте од јутрос седми по реду поштени налазач!

ПРИЈАТНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ

Међу „писмима уредништву" у бечком „Винер куриру" објављено је и једно које освежава пријатним садржајем:

„Моја породица и ја враћали смо се аутомобилом са летовања у Грчкој преко Београда, Будимпеште и Братиславе у Беч. У Чехословачку смо стигли пред вече и пошто су нам деца била гладна и уморна одлучили смо да у једном селу свратимо у гостионицу, презалогајимо, одморимо се, па онда наставимо пут кући.

У гостионици је било веома пријатно, свирао је један хармоникаш и неколико парова је играло. Наша деца – син од пет и кћерка од три године – одмах су живнули и зашли међу играче.

Кад смо завршили вечеру и хтели да пођемо, једна средовечна жена нас је зауставила и мало словачки, мало немачки рекла нам да мало сачекамо да се њен муж врати. Морам признати да сам се уплашио, јер смо сви имали транзитну визу, па смо помислили да је тај муж отишао по полицију...

Само неколико тренутака касније, он се појавио и рекао да је био у фабрици стакла, где иначе ради, да би нашој деци донео мали поклон – по једно дивно стаклено прасенце...

Осећао сам се постиђен. Свет у којем живимо створио је толико неповерење међу људима да се уместо пријатног увек очекују непријатна изненађења".

МЕТЕОРИТ НА ГЛАВУ

Метеорити нас не посећују баш тако често већина сагори чим уђе у Земљину атмосферу, а и кад стигну, углавном завршавају или у ненасељеним пустињама, или у морима и океанима који, знамо, заузимају две трећине површине наше планете. Право је чудо кад метеорит падне у насељено место и то два пута погоди један те исти град. Такав случај забележен је у америчком граду Вестерфилд, савезна држава Конектикт. Први небески камен погодио је једну кућу, без већих оштећења, 8. априла 1971. и изазвао немалу сензацију.

Велико узбуђење изазвала је и посета другог „небеског госта" – 8. новембра 1982. метеорит тежак 2,7 кг пробио је кров куће у суседству и начинио поприличну штету. Срећом, у тренутку „блиског сусрета треће врсте" власник се налазио у другој просторији. Сад су многи грађани Вестерфилда, кога већ називају и „град метеорита", забринути јер, ко зна, можда ће трећи посетилац из свемира пасти право на главу неком од њих.

ТАЧНО ОБАВЕШТЕЊЕ

Тек што је авион полетео с њујоршког аеродрома Ла Гвардија према Вашингтону, чуо се глас стјуардесе:

„Драги путници, ви који седите с десне стране, ако погледате кроз прозоре угледаћете диван призор: залазак сунца који је одавно обојило чувени „скајлајн" (силуете облакодера према небу) Њујорка. Данас је то изузетно лепо. Ви драги путници с леве стране, ако погледате десно... – ту се мало збунила, па брзо додала – видећете путнике с десна како гледају кроз прозоре".

НИЈЕДАН ДАН БЕЗ ГРОМА

За становнике острва Јаве гром је толико обична ствар као, рецимо бука за оне који живе у великом граду. Муње овде севају триста дана у години, а громови пуцају човеку час право над главом, час мало даље. И тако готово сваког дана.

У свету постоје не само „мокри" крајеви него и они „муњевити" – ове две области се не морају поклапати. Најпогоднија места за стварање олујних облака су обале екваторијалних земаља. А острво Јава – захваљујући свом географском положају и метеоролошким условима – носи рекорд најгромовитијег места на свету.

МУЗИКА ОД ЗЕЛЕНИША

За разлику од свих осталих музичара Јапанац Тару Камија не купује своје инструменте у музичким магазинима нити их наручује од мајстора него их – бере у лејама.

– Треба само пажљиво издубити средину шаргарепе, тикве, паприке или репе, затим добро осушити поврће и добићете дувачке инструменте који ни у чему не заостају за правом флаутом, трубом или кларинетом. Чак су и бољи јер звук ових инструмената обогаћује музику непоновљивим природним тоновима – тврди маестро Камија.

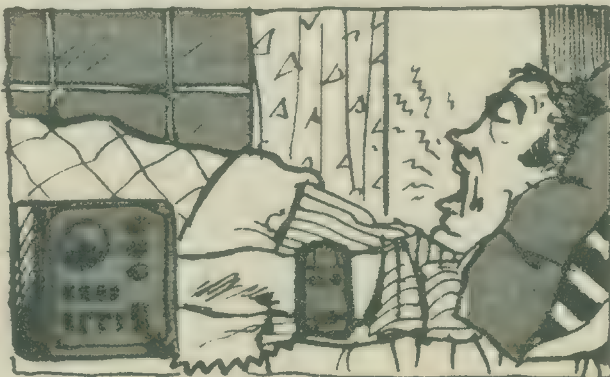
Необични трио који, осим самог музичара, сачињавају и супруга новатора и њена пријатељица Казуко Јосида с успехом наступа на концертима с програмом из класичне и лаке музике.

АНТИХРКАЧ

Тешко ономе ко спава у соби поред човека који хрче, јер углавном „оде санак пусти". Људи су одвајкада измишљали разне начине да надмудре хркача, с више или мање успеха. Изгледа да је засад једино западнонемачка фирма „Гаспар Форменбау" на правом путу да помогне онима који су осуђени да (не)спавају у близини људи који „стружу": недавно је патентирала изум који прекида хркање у сну, заправо буди хркача.

Ова електрична направа засад је углавном намењена хотелима у којима се редовно нађе понеки хркач који смета гостима.

Главни део овог „антихркача" је микрофон са појачалом који се смешта поред човекове главе и у тренутку кад почне да хрче, сигнал са специјалном жицом преноси до најосетљивијег дела коже и електрично пражњење, безопасно, буди хркача. Наравно, право је потребно да се са свим тим сагласи онај који својим хркањем узнемирава околину.

КО ТО НИЈЕ БИО ДОБАР?

Горила Далила из зоолошког врта у Копенхагену је већ данима потиштена. Далила за то има јак разлог: каје се...

Многи су покушавали да је разведре, али не иде. Далила никако да заборави тренутак панике када је насрнула на свог давнашњег пријатеља, чувара Аге Броха. Несрећа се догодила недавно када се Аге несрећно саплео и треснуо на под кавеза. Осетљива Далила се престравила и у самоодбрани ујела верног друга.

Чим су га превили, Аге је Далили опростио, али она себи не може... Дванаест година су се њих двоје лепо дружили и сад тако да забрља.

ЧЕХОВ ПРЕ ЧЕХОВА?!

Недавно је у градској библиотеци у италијанском граду Мантови откривен рукопис досад непознате комедије из 16. века са врло познатим насловом – „Три сестре". Њен аутор је Леоне де Соми, редитељ и драматург који је, поред низа позоришних комада, написао и први уџбеник за позоришну режију у западном театру. А пошто је целокупно драматуршко наслеђе Де Сомија нестало у пожару који је 1909. захватио Туринску националну библиотеку, најновије откриће у Мантови, кажу историчари књижевности, има изузетну научну вредност.

Занимљиво је (да ли само то ?!) да ова комедија из 16. века не само што има исти наслов као и чувено дело Антона Павловича Чехова „Три сестре", већ и да је Де Соми у њој главну пажњу обратио на психологију својих јунака и њихове интелектуалне сукобе.

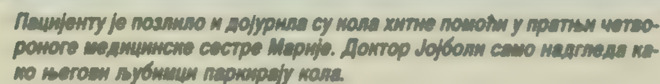

КУЛТУРА У ПОДЗЕМЉУ

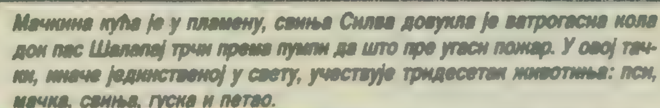
Да ли због недостатка простора над земљом или је у питању пословни потез управе париског метроа с циљем да привуче што више путника, не зна се поуздано, тек на станицама подземне железнице у главном граду Француске наставља се једна по много чему необична и лепа традиција. Наиме, овде се готово свакодневно приређују изложбе слика, одржавају концерти разних оркестара и певача, а увече се железнички перони претворе у модне писте. Наравно, ту су и многи штандови са народним рукотворинама. Ми, истина, немамо метро, али имамо доста железничких и аутобуских станица на које се због прљавштине често бацамо дрвљем и камењем. Зато можда не би било згорег да и надлежни код нас размисле о овом искуству „града светлости".

Зашто је Гриша ћутао?

И ТО ЈЕ ЦИРКУС

Пацијенту је позлило и дојурила су кола хитне помоћи у пратњи четвороногe медицинске сестре Марије. Доктор Јојболи само надгледа како његови љубимци паркирају кола.

Мачкина кућа је у пламену, свиња Силва довукла је ватрогасна кола док пас Шалепај трчи према пумпи да што пре угаси пожар. У овој тачки, иначе јединственој у свету, учествује тридесетак животиња: пси, мачка, свиња, гуска и петао.

ДРЕСУРА ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА НИЈЕ НОВОСТ, АЛИ ОНО ШТО РАДИ АЛЕКСАНДАР ПОПОВ ЈЕДИНСТВЕНО ЈЕ У СВЕТУ. О ТОМЕ КАКО ЈЕ УСПЕО ДА СА ДВАДЕСЕТАК ПАСА, МАЧКОМ, ПЕТЛОМ, СВИЊОМ И ГУСКОМ НАПРАВИ ЧИТАВУ ПОЛУЧАСОВНУ ПРЕДСТАВУ ГОВОРИ СПЕЦИЈАЛНО ЗА „ЗАБАВНИК".

У импровизованој чекаоници седам-осам пацијената стрпљиво чека ред да уђе у лекарску ординацију. Многи, истина, не изгледају као они којима је неопходна медицинска помоћ, мада, попут већине тешких болесника, уопште не разговарају међу собом. Рекло би се, чак, да им је помало и досадно. На срећу, прегледи не трају дуго, највише минут-два.

Разлог овако муњевитим прегледима можда се може потражити у готово невероватној сарадњи лекара и пацијента: док длан о длан, пацијент је већ на столу за прегледе а лекар поред њега. Помало неуобичајена слика из ординације јер лекар, док опипава болесника по готово читавом телу, клечи поред њега. Следећег тренутка, вероватно зависно од пацијентових тегоба, подиже леву или десну руку и до њега дотрчава медицинска сестра Марија носећи инјекцију или стетоскоп у – зубима.

Тишину лекарске собе с времена на време прекине пљесак изоколне таме, а кад и последњи пацијент напусти амбуланту, лекар једва чујним звиждуком позива назад све оболеле. Затим следи наклон – публици. Неколико њих.

Ово је укратко, сцена из тачке „Доктор Јојболи" Великог циркуса СССР који је недавно гостовао у Београду и Љубљани. Доктор Јојболи је четрдесеттрогодишњи дресер Александар Попов, заслужни артист Совјетског Савеза. Његови пацијенти – њих осам – су пси. И медицинска сестра Марија је пас.

Бравар постаје кловн

– Више од пола године увежбавао сам ову тачку и, видите, исплатило се – прича нам у гардероби хале „Пионир" Александар Попов. – Али, не смем да заборавим ни помоћ своје супруге Надежде, много смо тога заједно урадили. Уосталом, она је и званично мој помоћник у програму.

Московљанин Александар Попов не потиче, како је то у циркусу већ уобичајено, из породице артиста, он је ту тек прво колено, али је зато његова седамнаестогодишња кћи већ друго, сада је ученица школе циркуских вештина. А све је почело случајно, каже. Истина, маштао је о светлима позорнице, али оним у којима би он играо главну ролу у неком класичном позоришном комаду. Живот је друкчије хтео и Попов се као бравар запослио у једној московској фабрици, проводећи слободно време као члан тамошње драмске секције.

Поново је случај умешао своје прсте и браварски радник је крајем 1967. пролазећи Цветним булеваром поред зграде старог московског циркуса, угледао позив у којем се траже чланови за нову кловновску групу. Већ сутрадан је стигао код главног режисера програма Марка Местечкина и, после неколико скечева, постао кандидат за члана нове дружине. Наравно, тиме ни издалека све није било готово, ваљало је усавршити кловновске тачке и, што је још важније, смислити неке нове, оригиналне.

У наредних неколико месеци није било ниједне циркуске представе у Москви која је протекла без Александра Попова, био је и у гледалишту, а још више иза кулиса просто гутајући сваки покрет већ проверених мајстора смешног. Управо ту је и срео Надежду, тада студента техничких наука и великог поштоваоца циркуса. Дружење је убрзо прерасло у љубав, врло значајну за будућност обоје.

У смишљању своје, оригиналне кловновске тачке Александру Попову био је потребан партнер и он га је, опет сасвим случајно нашао на познатој московској Птичјој пијаци. Један постарији човек за добре паре понудио им је чистокрвног пса. Дали су обе стипендије и код куће утврдили да је пас обична џукела, дали му име Љамка. Међутим, нису се покајали.

Педигре не одлучује

Љамка је показао да педигре не утиче битно на интелигенцију и постао је захвалан сарадник Александру Попову у његовим кловновским тачкама. Убрзо је стигао и други пас, такође без педигреа, и Попови су схватили да је њихова будућност, она у циркусу, заправо у псима. Јер, оба пса, и Љамка и Пчелка, изванредно су се навикли на команде самоуких дресера.

Уследила је набавка неколико паса и тачка у којој Александар Попов са својим пуленима игра доброг али и строгог доктора Јојболи. Премијерно извођење било је 1968, а две године касније Попов је добио награду Свесавезне смотре за нова искуства у циркуској уметности. Наравно, није се зауставио на томе, мада су признања стизала из многих земаља у којима је гостовао Велики циркус СССР.

– Пуне четири и по године припремали смо нову тачку, много сложенију, такође по мотивима народне приче – каже Александар Попов на руском, иако у представи тешко може да се примети да не зна српскохрватски језик. Једноставно, ова тачка захтева објашњења и дресер их врло јасно и разговетно говори на језику који зна једино из магнетофона. – Српскохрватски сам учио, онај део мени потребан, скоро месец дана пре него што смо дошли у Београд. А, ево, нисам честито успео ни да видим овај град јер све време до представе морам да учим словеначки, пошто одавде идемо у Љубљану...

Тако је Александар Попов морао да учи и немачки, и француски, и шпански, и италијански, и португалски, и енглески... језике свих земаља, а њих није мало, у којима је гостовао Велики циркус...

Ова нова тачка – названа по народној причи „Мачкина кућа" – обухвата око двадесетак паса, свињу Силву, петла Гришу и гуску. За двадесетак минута, колико траје тачка, животиње изводе двадесетак радњи, од отварања врата на кући, плеса и игре, до гашења пожара и указивања хитне помоћи. Укратко испричано, мачка бучно и весело слави рођендан на који је позвала многе своје пријатеље, затим са њима одлази у шетњу. У међувремену ватра захвата њен дом, пријатељи пси гасе пожар уз помоћ свиње која вуче ватрогасна кола, претходно су петао и гуска дали аларм...

Из арене у болницу

Премијера је била 1974. у Казању и, према реакцијама присутних, схватили смо да смо успели – прича Александар Попов. – Најважније је што све животиње читав овај спектакл могу да изведу без дресера, толико је свака радња ушла у њих да све изводе аутоматски. Рецимо, пас Шалапај неће да крочи у арену пре него што његов „колега" Миша изведе све оно што мора. И тако редом...

Међутим, да свако правило има и изузетке на представама у београдској хали „Пионир" потврдио је петао Гриша. Једноставно, кад је требало да својим кукурикањем обавести остале животиње да је мачкина кућа у пламену, он се направио луд и није се огласио. Објашњење овога неочекиваног „штрајка" Попов налази у неодговарајућим условима у хали, каже да је било превише мрачно и бучно. А петао је врло осетљива животиња.

Попов тврди да се само једна радња са једном животињом изведе и по неколико хиљада пута, животињу у томе не сме ништа да омете, ни музика, ни промена светла, ни галама публике... Једноставно, све то мора да „уђе у крв" и да се понавља по аутоматизму. У спектаклу какав је „Мачкина кућа" ништа не сме да се препусти случају, животиње и кад се не осећају најбоље морају да ураде оно за шта су научене. Сећа се случаја кад је један пас одиграо представу и одмах после ње легао на операциони сто.

– То ти је слично као са човеком – каже Попов. – Било како да си болестан, ти увек знаш колико су два и два. Читава дресура заснива се практично на условном рефлексу и ту нема много мудрости. Важно је само са животињама до бесвести радити одређене радње... Рецимо, да би пас са пода подигао новину и ставио је на клупу, потребно је да то понови најмање сто пута. Још неколико стотина пута то исто уради кад, поред њега у том тренутку неко протрчи, викне, запева. Ништа не сме да га омете у том његовом делу посла.

Многи нам замерају тврдећи да се све то ради под принудом, захваљујући батинама. Можда! Али, ја вас питам како дете одучити да не дира струју? Кажете му неколико пута да то не сме да дира, и онда га мало лупите и оно већ зна да то и то не сме да ради. Тако је и са животињама оне су сличне малој деци...

Четвороноги пензионери

Александар Попов тврди да би о животињама могао, и имао шта, месецима да прича. Рецимо, и то да пси у породицама у просеку живе између 10 и 12 година, а да у циркусу раде пуних 15. Објашњење које даје своди се на то да пси у циркусу имају одређен режим кад спавају, кад једу, кад шетају и, најважније, стално су са својима. Тога у породицама које имају своје љубимце нема, ту све углавном зависи од расположења домаћина.

А кад пас одради тих својих петнаест година? Ништа, одлази у пензију, стално је са својима, спава и храни се као раније. Он је нешто као члан наше велике породице. Упамтите, дресери не муче животиње због неке своје славе, ми смо пријатељи и сарадници на једном заједничком послу. Ту дилеме нема.

Заслужни артист Совјетског Савеза нерадо детаљније објашњава своје умеће. Стално понавља да је ту одлучујући рад, тежак и константан, и љубав према животињама. Једно без другог не иде. Није га тешко разумети, усталом као ни многе циркуске мајсторе који велики део свог посла заснивају на тајнама које не желе никоме да одају.

Петар Милатовић

Дресер Попов на течном српскохрватском језику објашњава публици причу „Мачкина кућа", мада наш језик уопште не разуме, бар не да се споразумева ван арене.

Тјопа и Миша су прехлађени и Александар Попов у улози др Јојболи чека да му медицинска сестра донесе топломер да пацијентима измери температуру.

Снимио: Љубомир Патрногић

МИОДРАГ ПЕТРОВИЋ – ЧКАЉА: **КАКО САМ ПОЧИЊАО**

СА ЛЕТВОМ У РУЦИ

КАД СУ ДОБАЦИВАЊА ИЗ ПРВИХ РЕДОВА ПОСТАЛА НЕСНОСНА, ПРЕКИНУЛИ СМО ПРЕДСТАВУ И КРЕНУЛИ У ЈУРИШ. ТАДА САМ ПРВИ ПУТ БРАНИО СВОЈ ПОЗИВ ОД МАНГУПА.

Глумац се окрете осталим члансвима ансамбла на позорници. упре кажипрст ка првом реду у гледалишту и громким гласом повика:

– Удри по Турцима!

Глумци на бини као да једва дочекаше Дохватише летве мотке. столице и остало пригодно оружје и настаде невиђена туча са посетиоцима из првог реда. Ови. прописно издеветани. напустише позориште уз повике и претње

– Није то била представа са БИТЕФ-а – прича глумац Миодраг Петровић – Чкаља – мада смо ми. изгледа. још онда. пре рата. успоставили директан контакт са публиком. на коме толико инсистирају данашње авангардне позоришне групе...

Пети сељак слева

Било је то. у ствари. импровизовано позориште од платна и дасака. које је група крушевачких дечака направила у дворишту. иза куће Миодрага Петровића.

– Изводили смо песме Змај Јове. не баш вешто адаптиране јуначке народне песме и сличне ствари Увек је било људи и деце који би долазили да погледају наше представе. Међу дечацима се увек нашло оних злобних и љубоморних: седели би у првом реду и добацивали за време представе. да би нам на крају срушили позориште. Није било друге. него да искористимо извођење песме „Бој на Косову" и обрачунамо се са мангупима који су нам сметали. Нисам тада ни сањао да са летвом у руци браним свој будући позив!

Тада је кроз Крушевац пролазило много путујућих позоришних трупа. Крушевљани су их волели. а путујућим глумцима се пружала прилика да нешто зараде

– Увек сам ишао на те представе и уживао у њима – прича Чкаља. – Дивио сам се глумцима. али сам већ тада установио да постоји и друга страна глумачког живота. Путујући глумци би често. после гостовања у једном месту новцем који су зарадили одлазили у место у коме су претходно гостовали да би од неког крчмара откупили делове позоришне опреме које им је овај због дугова запленио..

Глумачки посао се просто лепио за Чкаљу током читавог детињства

Професор немачког језика у гимназији у Крушевцу. Бора Михајловић. иначе Чкаљин разредни старешина. био је истовремено и управник крушевачког позоришта. Увек је с пажњом слушао и посматрао своје ђаке. не би ли у неком од њих открио таленат за глуму

– Одабрао је неколицину нас и водио нас на пробе и представе. уводећи нас тако у свет позоришта. У почетку смо радили све и свашта. цепали карте на улазу носили кулисе и помагали глумцима. Вреднији међу нама су добијали и прве улоге: пети сељак слева. девети у колони заробљеника и слично. Неки су изговарали пар речи текста. а неки постајали и прави глумци.

Помери се мало

Позориште у Крушевцу било је полупрофесионално. многи глумци су били аматери. али су се према улози односили крајње професионално. Представе су биле темељно припремане. ликови. време и догађаји из представе проучавани су до танчина. У случају грешке. чак и млади глумци сналазили су се као да су деценијама на позорници

– Сећам се једног дечка обријане главе. неког Бранка Накића. Играла се „Зона Замфирова". а Накићева. иначе прва улога. био је дечак Поте. Представа се нормално одвијала. али негде усред представе Накић добије грчеве у стомаку. Изађе опрезно са сцене и отрчи у нужник који се налазио у дворишту.

– Поте! Поте! – вичу глумци. чекајући га да утрчи на сцену и изговори свој део текста.

Излазећи трком из нужника. Накић удари главом у довратак и перика му спадне с главе. Онако обријане главе утрчи на сцену и сусретне се са запањеним погледима глумаца.

– Куде си. бре. био до с'г?! – „вади" један од глумаца ствар

Накић се почеше по глави и осети у чему је ствар

– Мајсторе. ја се ошиш'о! – рече весело.

Свима лакну. а представа се настави са ошишаним Накићем.

Радне навике. одговорност према тексту и публи-

ци поштовање старијих и искусних колега, Чкаља је понео са собом у Београд.

– Када би Миливоје Живановић улазио у салон позоришта, ми млађи глумци бисмо устајали са столица, иако је бар петнаестак столица око столова било слободно. Сваки од нас је мислио да ће чика Миливоје можда хтети да седне баш на неко од места на којима смо ми.

Времена су се, међутим, променила, а млади глумци сматрају да су једним изласком пред публику већ „међу звездама".

Имао сам чак четрдесет седам година када сам у представи „Ђидо" играо Максима, момка од двадесетак година. После силне јурњаве и скакања по бини, на паузи одем у салон да мало предахнем. Кад тамо све столице заузете.

– Помери се мало – кажем једном хористи.

– Мани ме се – одговори ми овај. – Мртви смо уморни, цело вече смо певали!

Озрикавићу начисто

Осим позоришне, Чкаља је део историје југословенског радија и телевизије и то од њихових првих дана

– Тих првих послератних година био сам дошљак у Београду. Уписао сам ветерину и водио прави студентски живот. Спавао сам где сам стигао: код родбине, пријатеља или колега. Било је то време правог другарства. А онда сам се пријавио на конкурс који је радио објавио и ускоро стао пред микрофон. Напустио сам ветерину и постао професионални глумац...

У то време је на радио-таласима првог програма почела да се емитује чувена хумористичка емисија „Весело вече" која је до данас остала једна од најслушанијих на радију.

Емисија је била толико популарна да су позоришта једно време заказивала представе у подневним часовима како би публика у 20 часова могла да буде пред радио-апаратима. Старије генерације се сигурно сећају скечева из 1948. године који су у тешком периоду после резолуције Информбироа разгаљивали срца слушалаца.

А онда је, крајем педесетих година, дошла телевизија, а уз њу, 1960. године и „Сервисна станица", наша прва хумористичка телевизијска серија.

– Како нам је било, то само ми знамо. Телевизија је још била у повоју. Није било магнетоскопа, играло се „уживо", пред три камере и сваки глумац је у глави морао да има сат и по текста. Имао сам утисак да ћу озрикавити јер је требало пратити кретање сваке камере. Све крене како треба, разиграмо се, а онда одједном, дискретно нам дају знак да једна камера не ради! Све што смо на пробама увежбали, план нашег кретања, покрети и остало, пада у воду и крећемо се по инстинкту, како гледаоци не би приметили овај недостатак.

Крај, почетак па средина

– У једној сцени је требало да Мији Алексићу разбијем флашу о главу. Биле су то флаше од шећера, специјално направљене за такве прилике. Поред све пажње, незгодно ударим Мију и посечем га по челу. Крв му полако клизи низ нос, а он то и не примећује. Први секунд када је остао ван кадра био је довољан да га повуку иза камера, обришу му крв и гурну га назад на сцену. Играло се даље, као да се ништа није десило.

Овакве незгоде су, пак, биле ретке. Међутим, дугачки текстови су били и остали велики проблем многим глумцима, чак и када су емисије биле снимане на траку.

– Свако се довијао на свој начин – сећа се Чкаља.

Глумац Душко Антонијевић је цедуље са деловима текста лепио преко етикета на флашама. Док је говорио улогу, лежерно се и као узгред, играо неким флашама на сцени и читао текст са етикета. Једном смо му испремештали флаше. Било је урнебесно слушати га како почиње текст из средине па, преко краја, завршава монолог на почетку!

Покојни Аца Стојковић имао је обичај да текст чита са огромног табака пак-папира, смештеног негде иза камере. Да му поглед, док чита, не би клизио надоле, Мића Татић је на врху мердевина држао табак и полако га мотао нагоре. Чим би завршио читање једног табака, Аца би неприметно дао знак руком и Мића би размотавао нови пак-папир...

* * *

– Каква су то времена била... Рецимо, сада ми дани, када смо буквално стварали телевизију, делују нестварно. Најежим се кад видим колико је техника напредовала јер ми се чини да је велики део тог напретка – на штету глумачког заната. И онда ми није жао што сам почео у крушевачком дворишту, са летвом у руци.

Мишел ЈОВИЧИЋ

ЕЛЕКТРОРОДЕО

Електронско теле на делу: вођено даљинским управљачем бежи од каубоја.

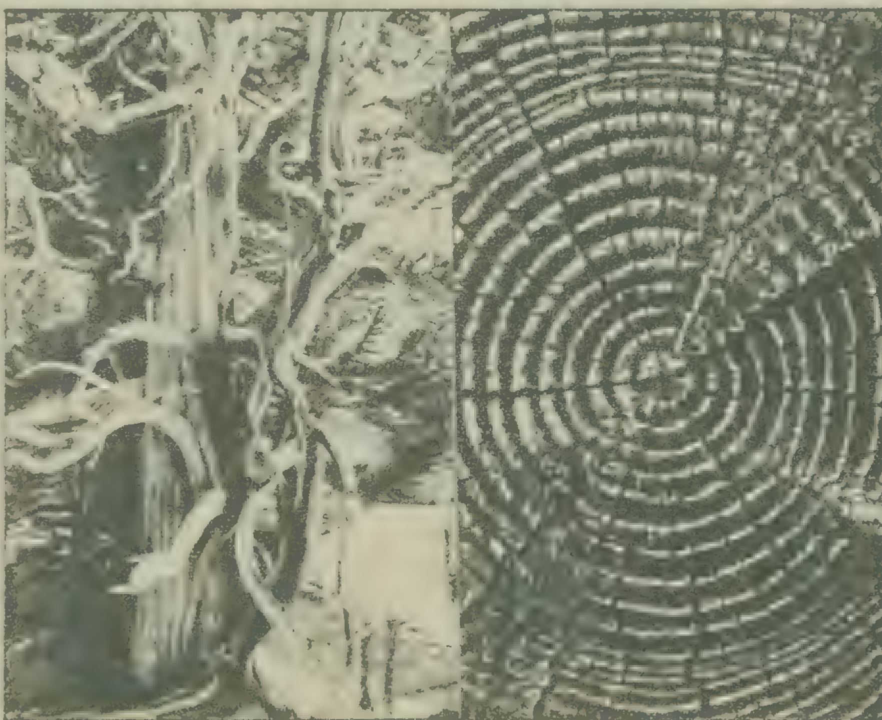
У многим државама САД, нарочито у Тексасу, родео је омиљена забава, нешто као народни спорт. Вешти каубоји јашу дивље коње, кроте бикове хватањем за рогове и бацају ласо на теле које треба што брже уловити. За стицање тих вештина и добру форму потребно је много вежбе а да би почетник то постигао излаже се опасности, а и стока се много замара

Све те проблеме решио је једним потезом фармер Ли Реј из Тексаса – направио је прво електронско теле на свету. По свему, а пре свега по величини, оно личи на право, само уместо ногу има три точка које покрећу два електромотора. За управљање служи даљински управљач. Електронско теле је веома брзо, неуморно, а њиме се може савршено тачно и прецизно управљати.

После телета, Реј је направио и електронског бика. Сад он и његови каубоји могу да вежбају до миле воље. Фармер је посебно поносан што је ове електронске животиње начинио сам. Стају га заједно 16 милиона старих динара. Јевтиније него добра жива крава.

Последња провера: готов је и бик. Још само да добије рогове, па може у борбу.

НАЈСТАРИЈЕ ДРВО НА СВЕТУ

Свако стабло садржи у себи и радиоактивни угљеник, помоћу кога се у новије време компјутерски лако утврђује старост неког дрвета. Управо захваљујући овој методи, код једне врсте белог бора у Америци, који је израстао у висину преко 47 метара, утврђено је да је стабло старо, веровали или не, преко 60 векова! Стабло овог бора још увек је витко, равно, у горњем делу танке, жућкасто-црвене боје. Иглице су му светле и плавкасто-зелене боје. И са својих преко 6.000 година још увек одолева свим непогодама...

КЊИЖЕВНО ДЕЛО НАСТАЛО У ПИВНИЦИ

ПАМЕТНА БУДАЛА

Овако је Јозеф Лада 1922. ликовно „описао" Швејка.

ИАКО ЈЕ ЛИК ВОЈНИКА ШВЕЈКА ОСМИСЛИО ЧЕХ – ЧЕСИ ГА НИСУ ХТЕЛИ. У СВЕТ СУ ГА УВЕЛИ НЕМЦИ ЧИЈИ ПОРЕДАК ИЗВРГАВА РУГЛУ.

Јарослав Хашек снимљен у стану у који је углавном навраћао само да преспава.

Ако сте у детињству читали „Доживљаје доброг војника Швејка" сигурно сте се смејали. Касније сте схватили да је Швејк човек из народа у коме се под маском глупака крије неисцрпан извор народне мудрости. Сећате ли се овог дијалога?

„Дакле, они су нам убили Фердинанда!" каже служавка господину Швејку који је пре неколико година одслужио војску, пошто је од лекарске комисије оглашен неурачунљивим, а сада се исхрањује продајом паса, ружних и лоших паса чији педигре фалсификује. „Ма, кога Фердинанда, госпођо Милер?" пита господин Швејк не прекидајући масажу колена. „Ја познајем два Фердинанда. Један је слуга код дрогеристе Пруша, а други је Фердинанд Кокошка који сакупља псећи измет. И за једног и за другог није несрећа што су убијени".

Тако Швејк говори о аустријском престолонаследнику Фердинанду на кога је крајем јуна 1914 извршен атентат у Сарајеву. Уопште, сви његови поступци усмерени су на исмевање тадашњег поретка у Аусто-Угарској и немачкој царевини и разоткривају бесмислености, суровости и лудости милитаризма.

Између гутљаја пива

Лик војника Швејка је осмислио и радњу сместио у време и простор Чех Јарослав Хашек чије животне невоље нису биле ништа мање од његовог јунака. Право штампање романа није доживео. Уосталом, ни дело није завршио: роману недостаје крај!

Да је Хашек жив, ове године би имао сто година. Умро је кад му је било свега 40. У младости оцу је обећао да ће бити добар чиновник. Можда би то и постао да су се на Трговачкој академији у Прагу животне појаве другачије тумачиле. Уместо чиновника постао је редован гост једне прашке пивнице. Пиво се хладило ледом, а лед довлачио и истоваривао испред кафане у великим таблама. Гости су помагали власнику пивнице у разбијању ледених табли и уношењу у подрум. Први би се латио посла Хашек. Осећао је то као обавезу јер му је пивница постала друга кућа. Оне праве готово и није имао у Прагу.

У кафани су се низали разговори, али и кригле за столом. Кад је остајао сам, Хашек је писао. Пасуси су настали у паузи отпијања великих гутљаја пива. Хашек их је бележио на папире које је вукао по џеповима изношеног одела. У пивници је настало све што је написао. Није много урадио – неколико приповедака и хумореске, углавном без веће литерарне вредности и то је све. Ту и тако „рођен" је и добри војник Швејк: Папири на којима је Хашек писао често су били умрљани и необележени, па их је било тешко сложити у целину.

По својим убеђењима Швејк је био противник рата. Хашек ни случајно. Због тога су га сврставали у анархисте, а како се издржавао и повременом продајом новина називали су га „песником, анархистом и колпортером"!

Доживљаји доброг војника Швејка (не храброг – тај израз су касније измислили неки издавачи) први пут су штампани готово „дивље" као свешчица у наставцима. Било је то 14. марта 1921. године. Тираж – скроман. Хашек и његови пријатељи протурали су свешчице по прашким пивницама. Цена није била строго утврђена већ су узимали ко колико да.

Морао да одступи

Угледни штампари нису хтели да чују за Швејка. Ни власници приватних књижара се нису боље понели. И једни и други сматрали су дело најцрњим шундом. Интелектуалци су га се грозили!

Хашек није много патио због Швејкове судбине. Он је лик осмислио и војникове доживљаје описао уз гутљаје пива, на тешке дане је већ био научен па необјављивањем Швејка није имао шта да изгуби. Штавише, када је цртач Јозеф Лада из Прага први ликовно уобличио Швејка, слатко се смејао. Ни слутио није да ће Ладин „ликовни опис" постати визуелни образац Швејка за сва времена. Наиме, он се толико урезао у свест људи да они, ма у којој земљи роман био преведен не могу другачије да замисле Швејка. Чак су и сви каснији филмски и телевизијски ликови Хашековог војника рађени искључиво по Ладином узору

Изгледа невероватно, али је истина: Швејков лик су увели у свет Немци чији је поредак исмевао. Они су Хашеково дело први штампали као праву књигу. Да све буде још занимљивије, превод са чешког на немачки начинила је једна Пражанка. Књига је објављена 1926, али Хашек то није доживео – умро је три године раније

Чеси су и даље остали равнодушни према Хашековом јунаку. Није могло да их раскрави ни то што је за кратко време од појаве књиге у Немачкој она преведена на 18 језика. Штавише, „Добри војник Швејк" је 1928. године избачен из свих војних библиотека у Чехословачкој. Случај се поновио 1948, за време Информбироа. И тада је Швејк морао да одступи. Неправда је исправљена после неколико година.

Нема тачног податка у колико земаља света је преведено Хашеково казивање о Швејку, али се зна да је дело продато у око милион примерака.

М. Тодоровић

КОМАД ХЛЕБА

ДРЖЕЋИ У НАРУЧЈУ МАЊЕ А ЗА РУКУ ВЕЋЕ ДЕТЕ, ЖЕНА СЕ ИЗДВОЈИЛА ИЗ КОЛОНЕ ИЗБЕГЛИЦА И ЗАСТАЛА ИСПРЕД ЈЕДНОГ БОРЦА.

Студен је стегла. Те зиме није ни попуштала. Пламичци од упаљеног грања разбацани дуж обода Лапачке котлине деловали су на месечини готово нестварно. Око ватре су седели и дремали слабо обучени људи. Главе ослоњене о оружје које су држали између ногу, личили су на тамне мрље разасуте по снежном покривачу.

Шћућурене прилике повремено су се тргале из сна. Колико дуго нису честито склопили очи: десет, петнаест, двадесет дана. Нико више није ни мислио о датумима. Знало се само да је фебруар четрдесет треће. Вероватно је било петнаест испод нуле: седиш поред ватре, грејеш једну страну тела а мрзне се друга!

Ноћ је споро одмицала. Бркајлија поред једне ватре нагло је устао. Чинило му се да крв у ногама више не тече. Треба се кретати. Навукао је капу дубље на чело

Потресан призор

Људи који су седели око ватри припадали су Петој бригади Осме кордунашке дивизије. На челу је стајао двадесетпетогодишњи Милош Шумоња, такође Кордунаш. Није му се дало да дуго буде учитељ: устанак је плануо и он се нашао у првим редовима. Борци су га волели и поштовали јер је био сталожен и одмерен. Знао је да их мучи брига за породицу: свако је носио у мислима своје најмилије и питао се да ли су живи.

Народ по селима најчешће није смео да сачека непријатеља. Напуштао је огњиште и бежао са најнеопходнијим стварима. Уз пут су настајале читаве колоне избеглица састављене од жена, деце и стараца. Преко висова, кроз сметове и кишу, без хране и наде збег је превањивао и по стотину километара а да није знао где иде. Сви су имали на уму само једно: утећи од смрти!

Колоне избеглица непрестано су се кретале тамо-амо по западној Босни, Лици, Банији и Кордуну. У ствари, померале су се с једне на другу ослобођену територију и враћале кући чим непријатељ напусти

Народни херој Милош Шумоња, очевидац догађаја који га је узбудио.

село. Тако су пролазили месеци. Дошла је зима четрдесет треће. Немци су сачинили план који је предвиђао окружење и уништење главнине партизанских снага. Прву етапу су назвали Вајс 1, другу Вајс 2. У операцији Вајс 1 требало је да униште партизане на подручју Петрове Горе, Шумарице, Пљешевице и Грмеча, а у операцији Вајс 2 на простору између Дрвара, Кључа, Гламоча и Ливна. Кренули су са 90 хиљада војника. Супротставило им се далеко мање партизана.

Била је то четврта офанзива непријатеља по реду у току рата

Шумоњина Пета бригада добила је задатак да спречи спајање Немаца из Бихаћа са Италијанима у околини Доњег Лапца. И – успели су. Кордунаши су жестоко дочекали Немце на делу Пљешевице – Дреновачи. Да би се временски уклопио у план, непријатељ је окренуо пут западне Босне. Ипак, пристизале су нове групе. И Италијани нису попуштали.

Сусрет на снегу

Личке и кордунашке јединице су одолевале. Пребациле су се нешто јужније, изнад Лапачке котлине и распоредиле по околини. Тако су држали слободном територију око Горњег и Доњег Лапца.

Морало се издржати. Само кад би мраз попустио. Ломио је и душу и тело. Хране није било нити се могла наћи. Залихе су биле слабе. Сваком борцу припадало је дневно по комад хлеба справљеног од бајатог брашна. Следовање је тежило стотинак грама. Сто грама хлеба за цео дан! То и ништа више! Кад је дељена чорба, готово гола вода – била је то свечаност.

Нико се није жалио. Снага се колико-толико одржавала развлачењем дневног следовања: неколико залогаја хлеба за ручак, исто толико за вечеру

Једног дана око подне борци су се ускомешали. На видику се појавила покретна, вијугава линија дугачка читав километар. Збег! Долазио је из западне Босне. Колона се пробијала кроз снег. Измучени људи једва су се кретали.

– Одакле сте – упитао је борац старца на челу.

– Одасвуд, с Баније, Кордуна, из Лике – одговорио је човек не заустављајући се. – Враћамо се назад! У Босни се слегли Немци, има их као у шуми грана!

Борци су се размакли и начинили шпалир. Свако је погледом тражио своје у колони. Ако би угледао суседа, распитивао се.

У близини је стајао и Миле Савић, висок и мршав сељак из Цетинграда код Слуња. Био је командир чете. Гледао је реку људи која је промицала. Избеглице су ходале оборене главе. Није се чуло ни роптање ни јаук.

Изненада, једна жена је подигла поглед. Држећи у наручју мање, а за руку веће дете полако је иступила из колоне и пришла Савићу. Била је забрађена и огрнута шареном поњавом. Примицала се споро. Стала је пред командира. На њеном лицу није било ни титраја. Дете у наручју се грчило, као да је хтело да из мајчиног тела упије топлоту. Веће, које је ходало, цвокотало је.

– Миле! – тихо је изустила жена.

Командир је препознао чим се издвојила. Његова жена! Заједно с децом привио их је на груди.

Прозборили су само неколико речи. Чему више? Ко зна где ће обоје бити сутра! Миле је завукао руку у торбицу и оданде извадио своје дневно следовање хране – комад хлеба. То је било све што је имао.

– Узми!

Жена је прихватила хлеб и одмакла се корак-два. Још једном је погледала мужа. Да ли ће га икад више видети? Неколико тренутака је узмицала, а онда се окренула и прикључила колони.

Миле је оборио главу.

* * *

Командант Шумоња је управо тада обилазио јединице. Застао је и посматрао призор. Никад га није заборавио.

Миле Савић је дочекао крај рата. Његова жена је преживела страхоте збега. Преселили су се у неко село поред Руме у Срему. Пре неколико година Миле је умро. Шумоња се неколико пута после рата сусрео с њим. Увек су говорили и о томе. Био је то Милетов најтежи тренутак у рату.

Миленко ТОДОРОВИЋ

Џери Спринг: МОЈ ПРИЈАТЕЉ РЕД

ЧЕТИРИ ДАНА КАСНИЈЕ...
ИЗГЛЕДА ДА СМО ЗАЛУТАЛИ, РУБИ!

ЗА ДАНАС ЈЕ ДОСТА! ОВДЕ ЋЕМО СЕ УЛОГОРИТИ!

ГЛЕ, НЕКО ДОЛАЗИ!
ЕХЕЈ!

ИДЕТЕ ИЗ БЕАР-СИТИЈА?
ДА! ТАЈ СЕ ГРАД ВИШЕ НЕ МОЖЕ ПОЗНАТИ!

НА ВАШЕМ МЕСТУ, ОДМАХ БИХ СЕ ВРАТИО!

НЕ МОГУ, ТРАЖИМ ПРИЈАТЕЉА, РЕДА ЛАВЕРА!

ШТА?! ТО ВАМ ЈЕ ПРИЈАТЕЉ?! НЕ ПОМЕРАЈТЕ СЕ С МЕСТА!

СМИРИТЕ СЕ, ДЕДА!
ШТА МУ ЈЕ?

НОСИ СЕ ДО ЂАВОЛА, НИТКОВЕ!
ХМ, ЗАШТО НИТКОВ! НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ...

ЊЕГОВИМ ЋУ ТРАГОМ СТИЋИ У ГРАД, А ТАМО ЋЕ СЕ СВЕ РАЗЈАСНИТИ!

БЕАР СИТИ! ТО ЈЕ ЗНАЧИ ТА ПРОКЛЕТА РУПА...

ХМ! ОВДЕ СЕ НЕ ДОСАЂУ-ЈУ!
КЛАДИМ СЕ НА МАРКА!
ТО СИ ХТЕО?!

ХЕЈ, МОЖЕ-ТЕ ЛИ МИ РЕЋИ...
А ТО?!

УХ!
ПЉААС!

СТРАНЧЕ, ОДМАХ СИ ВИДЕО ОНО ШТО ЈЕ НАЈТИПИЧ-НИЈЕ У ОВОМ ГРАДУ!
ХМ...

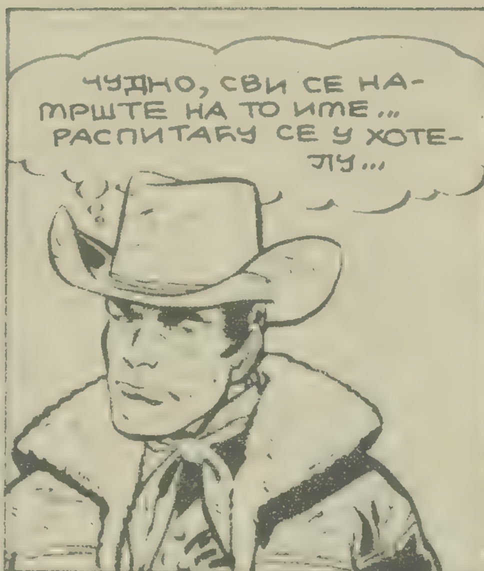
КАКО ТИ СЕ СВИЂА?

ОЧАРАН САМ! ХА-ХА-ХА!
ОДГОВОР ДО-СТОЈАН ДА БУДЕШ ГРАЂАНИН БЕАР-СИТИЈА!

А САД МИ РЕЦИТЕ, ПРИЈАТЕЉИ, ГДЕ ДА ПО-ТРАЖИМ ПРИЈАТЕЉА...

...РЕДА ЛАВЕРА!

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ ГА?
ММ...

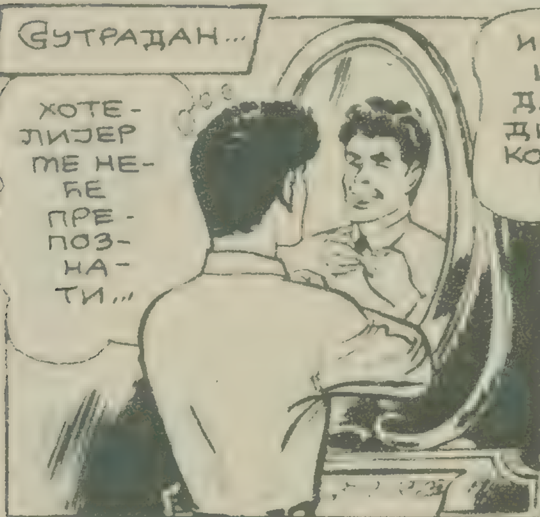

ЧУДНО, СВИ СЕ НАМРШТЕ НА ТО ИМЕ... РАСПИТАЋУ СЕ У ХОТЕЛУ...

ПОБРИНИТЕ СЕ ЗА МОГ КОЊА... ПРЕСПАВАЋУ НОЋАС ОВДЕ...
У РЕДУ!

ДОБРО ВЕЧЕ СВИМА! ХТЕО БИХ СОБУ!

ДОБРО ДОШЛИ У БЕАР СИТИ! ДОБИЋЕТЕ СВЕ!
КО ЈЕ ОВАЈ?

СУТРАДАН...
ХОТЕЛИЈЕР МЕ НЕЋЕ ПРЕПОЗНАТИ...

ИДЕМ ДО ШТАЛЕ ДА ВИДИМ КАКО ЈЕ РУБИ...

...А И ДА СЕ РАСПИТАМ О РЕДУ ЛАВЕРУ... ТУ СЕ НЕШТО ЧУДНО ДЕШАВА...
ХОТЕЛ

ШТАЛА
ГЛЕ ОНОГ ТАМО... ПА ТО ЈЕ ОН...

РЕД! ХЕЈ, РЕД!

БАНГ!

ЗАШТО ПУЦАЈУ НА МЕ- НЕ?

ЈОШ САМ И БЕЗ ОРУЖЈА...

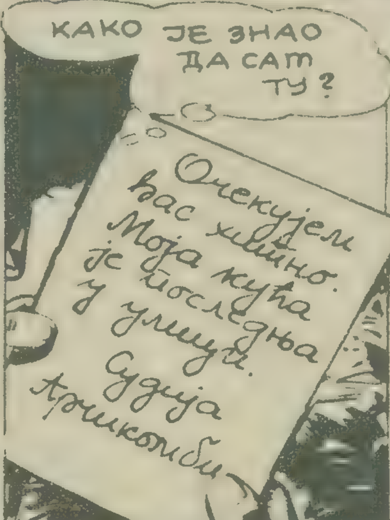

ХЕЈ, ГОСПО- ДИНЕ!

ГОСПОДИН АРЧИКОМБИ ШАЉЕ ВАМ ПИСМО...
ДАЈ ДА ВИДИМ!

ЕХ... ЧЕКАМ...
А, ДА! СХВА- ТАМ!

ЕВО ТИ!
ХВА- ЛА!

ОВДЕ СЕ, ОЧИГЛЕДНО, МНОГО ЗАНИМАЈУ ЗА МЕНЕ!

КАКО ЈЕ ЗНАО ДА САМ ТУ?
Очекујем вас хитно. Моја кућа је последња у улици.
Судија Арчикомби

ПОНЕЋУ, ЗА СВА- КИ СЛУЧАЈ, КОЛТ...

МАЛО КАСНИЈЕ...
ОВДЕ ЈЕ СУВИШЕ МИР- НО..

СУМЊИВА ТИ ЈЕ ОВА ТИШИНА...

ЧУДНО ДА СУ ВРАТА ОТВОРЕ-НА...

УБИТЕ СЛОБОД-НО, ГОС-ПОДИ-НЕ СПРИНГ!

СУДИЈА АРЧИКОМБИ?
ЛИЧНО, ГОС-ПОДИНЕ СПРИНГ!

АЛИ...

ЗДРАВО, ЏЕРИ!
РЕД!

СТАРИ МОЈ!
РЕД! РЕЋИ ТИ...

ОДМАХ ЋЕМО ВАМ ОБЈАСНИТИ НЕКЕ СТВАРИ, СПРИНГ!

ОВДЕ ЈЕ, ИЗГЛЕДА, ОБИЧАЈ ПУЦАТИ У СТРАНЦЕ?!

ЈА САМ ПУЦАО НА ТЕБЕ...
ХМ?
ДА ВАС ИМПРЕСИ-ОНИРА!

ДА! ДА ЗНАШ, УКЉУ-ЧЕН САМ У БАНДУ БЕНСОНА ПАРКСА!
БЕН-СОНА ПАРК-СА?!

МОЈА ДУЖНОСТ ЈЕ ДА ГА УХАПСИМ!
ПА, ШТА ЧЕКАШ?!
НЕМАМО ЈОШ ДОКАЗА, АЛИ РЕД ЈЕ НАШАО РЕШЕЊЕ...
СТУПИО ЈЕ У БАНДУ ДА БИ МОГАО БОЉЕ ДА СВЕ КОНТРОЛИШЕ!
ИЗГЛЕДА ДА СИ СЕ ДОБРО УЖИВЕО У УЛОГУ ЈЕР СВИ СЕ ЗГРОЗЕ КАД ТИ ЧУЈУ ИМЕ!

ПУЦАО САМ РАДИ УВЕРЉИВОСТИ!
ЕХ... РЕЦИМО ДА ЈЕ ТАКО...
САД, КАД СВЕ ЗНАТЕ, НАЈБОЉЕ ЈЕ ДА ОДЕТЕ ИЗ ГРАДА, СПРИНГ... ДА БИСТО ЗАВРШИЛИ ПОСАО!
ТАКО ЗНАЧИ, ТЕРАТЕ МЕ?!
У РЕДУ! ОДЛАЗИМ У ЗОРУ! ЗБОГОМ!
ОХ, УМАЛО ДА ЗАБОРАВИМ, РЕД!

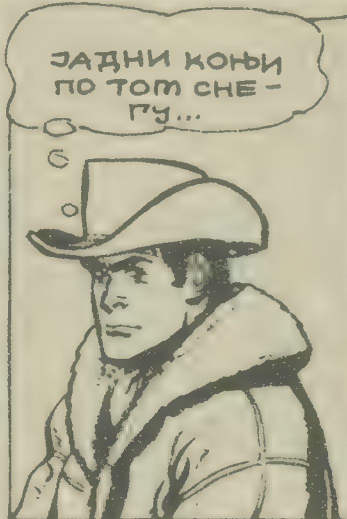

МОЖЕ?
МОЖЕ, У ПЕТ ДОЛАРА!

УВЕК КАСНИШ! НИСИ СЕ ПРОМЕНИО, РЕДЕ!
НИ ТИ, СТАРИ ЛАКРДИЈАШУ! ДРЖИ ПЕТ ДОЛАРА!

УЈУТРУ...
ЕВО ЈЕДНОГ КОЈИ ЈЕ СХВАТИО...
НЕЋУ НИ ЈА ВИШЕ ТРУНУТИ У ОВОЈ РУПИ!

САТ КАСНИЈЕ...
КОЊАНИЦИ...

АЛ' ТИ ЈУРЕ!

ХАЈ!
ХАЈ!

ЈАДНИ КОЊИ ПО ТОМ СНЕГУ...

МИ НЕ ЖУРИМО, РУБИ!

ПАМ!
ПАМ!
ПУЦЊАВА! ШТА СЕ ДЕСИЛО?

НАПРЕД, РУБИ! ДА СЕ МАЛО УГРЕЈЕМО!

НЕКО ИХ ЈЕ НАПАО ...
ПАМ!

НАПРОТИВ! ОНИ НАПАДАЈУ СТАРИ РАНЧ ...

ТО ЈЕ БАРАКА ИСТРАЖИВАЧА ЗЛАТА...
НАПРЕД, РУБИ!
ПАМ!

ПАМ!
ПАЗИТЕ!
ОТКУД ТАЈ ОВДЕ?!
ПАМ!

У ЗАКЛОН!
БЕЖИМО ШТО ПРЕ!
ПАМ!

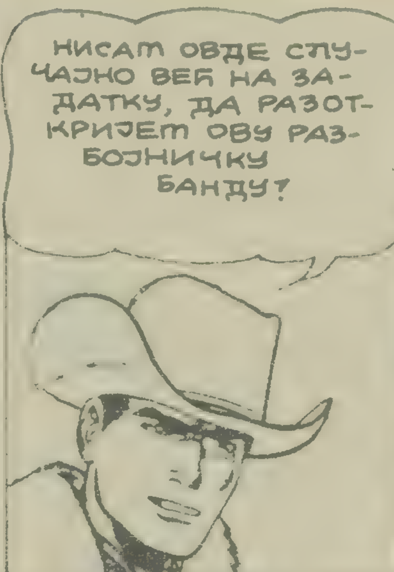
ПОБЕГОШЕ!
ОВО НИЈЕ БИЛО У ПРОГРАМУ!
НИКО ТЕ НЕ ПИТА...
ТАКВИ НИКАД НЕ РИЗИКУЈУ...

ХВАЛА НА ПОМОЋИ, СТРАНЧЕ! ЈА САМ МАРФИ!
ЈА САМ СПРИНГ! ШТА СЕ ТО ДЕШАВА?
ТО СУ ЉУДИ БЕНСОНА ПАРКЕРА!
УЂИ, ПОБРИНУЋУ СЕ ЗА КОЊА!
КО ЗНА ШТА БИ БИЛО ДА НИСТЕ НАИШЛИ...

... А ОСТАЛИ НЕК НАПРАВЕ МАЛИ КРУГ!
ВАЖИ! ОВДЕ ЋЕМО ОСТАВИТИ КОЊЕ!
НАУЧИЋЕМО ТОГ СТРАНЦА ДА СЕ НЕ МЕША У ТУЂА ПОСЛА!

ГЛЕ, ОДОШЕ! НЕ ВОЛЕ КОМПЛИКАЦИЈЕ!
ТО МЕ ЧУДИ...
KRAK!
ХЕЈ, МАРФИ! ПОСЛЕДЊИ ПУТ ТИ КАЖЕМО: ДАЈ ЗЛАТО И НЕЋЕМО ТИ НИШТА...

... А СТРАНАЦ НЕК СЕ ЗА ДВА МИНУТА ЧИСТИ!
ДОСТА МИ ЈЕ СВЕГА! СВА МОЈА МУКА ДА ОДЕ ОНИМ НИТКОВИМА!
ИДИТЕ ДО ЂАВОЛА!
ГОСПОДИНЕ, БОЉЕ ЈЕ ДА ОДЕТЕ, КАО ШТО СУ РЕКЛИ!
НЕ ЗНАТЕ ВИ МЕНЕ, ГОСПОЂО!

НИСАМ ОВДЕ СЛУЧАЈНО ВЕЋ НА ЗАДАТКУ, ДА РАЗОТКРИЈЕМ ОВУ РАЗБОЈНИЧКУ БАНДУ!

ДВА МИНУТА СУ ПРОШЛА, МАРФИ!

ВАС ДВОЈИЦА СЕ ЗАБАВЉАЈТЕ, ДОК ЈА ПРИЂЕМ!
ВАЖИ, РЕД!
ПАМ!

ПРВО ЋУ ИХ МАЛО УГРЕЈАТИ...
ТАК! ТАК!

МАРФИ! НЕ ВИДИМ ТРЕЋЕГ! БРЗО ПОГЛЕДАЈ ИЗА КУЋЕ!
ДО ВРАГА! ОДМАХ...

СПРИНГ! ПОЖАР!

УПОМОЋ!

ДАЈТЕ НЕКО ЋЕБЕ И ДАЉЕ ОД ПРОЗОРА!
НИТКОВИ!

СЈАЈНА МЕТА...

УХ... ПОГОЂЕН САМ...

ОХ! ЏОРЏ!
НИЈЕ ОПАСНО, АЛИ ТРЕБА ИЋИ ХИТНО ПО ЛЕКАРА!

МОРАМО БЕЖАТИ! ПОЖАР НЕ МОЖЕ ДА СЕ УГАСИ!
АЛИ.. КУДА?

У РУДНИК... БРЗО... А ТИ, МАРЦИ, НЕ ЗАБОРАВИ... СВЕ ЗЛАТО ШТО ИМАМО...

КУДА СЕ ИДЕ У РУДНИК?
ОВУДА!

БРЗО! ВИДЕЛИ СУ НАС!

ХЕЈ, БЕЖЕ ПРЕМА РУДНИКУ!
СРЕДИЋУ ИХ!

ПАМ!
АААААХ!

ГЛЕ, ПА ВИ ЗНАТЕ ДА РУКУЈЕТЕ КАРАБИНОМ, ГОСПОЂО МАРФИ!
НИСАМ ВАЉДА РАЗМАЖЕНА ГОСПОЂИЦА?
МОРАМО СПАСТИ ВАШЕ ЗЛАТО И ШТОГОД ПОКУЋСТВА...
БОЈИМ СЕ ДА ЈЕ ПРЕКАСНО!

ЗРНО ГА ЈЕ САМО ОКРЗНУЛО!
НЕ КРВАРИШ СУВИШЕ! СЕДИ НА КОЊА ПА НАТРАГ, А МИ ЋЕМО ОКОНЧАТИ СТВАР!

ОВДЕ ЈЕ ПУНО ДИМА! ИМА ЛИ ЈОШ НЕКИ ИЗЛАЗ...
НЕ ВЕРУЈЕМ ... ШТА ЋЕ БИТИ С НАМА?

МОРА ДА ИМА ЈОШ ЈЕДАН ОТВОР, ЈЕР ПРОМАЈА УВЛАЧИ ДИМ...
НЕМА, СПРИНГ! САМО НЕКОЛИКО ПУКОТИНА! ГОТОВИ СМО...
СМИРИ СЕ, ЏОРЏ!

СМИСЛИЋУ ВЕЋ НЕШТО...

КРАЈ ХОДНИКА! ЗАИСТА НЕМАМО ШАНСЕ!

ГЛЕ?!
ДИНА-МИТ

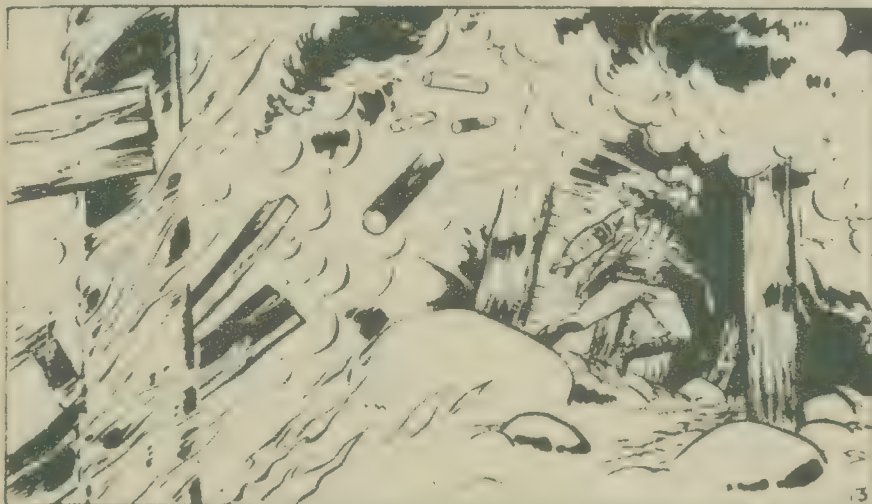

ДИНАМИТ!

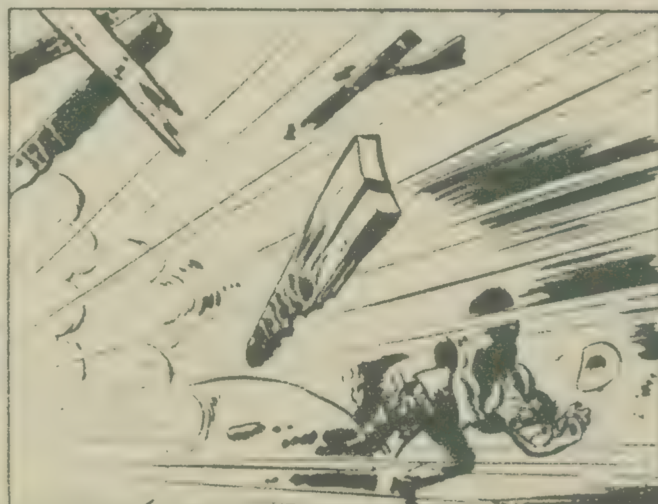

ГОСПОЂО МАРФИ! СПАСЕНИ СМО!

ОДНЕЋЕМО ВАШЕГ МУЖА У ЗАКЛОН...

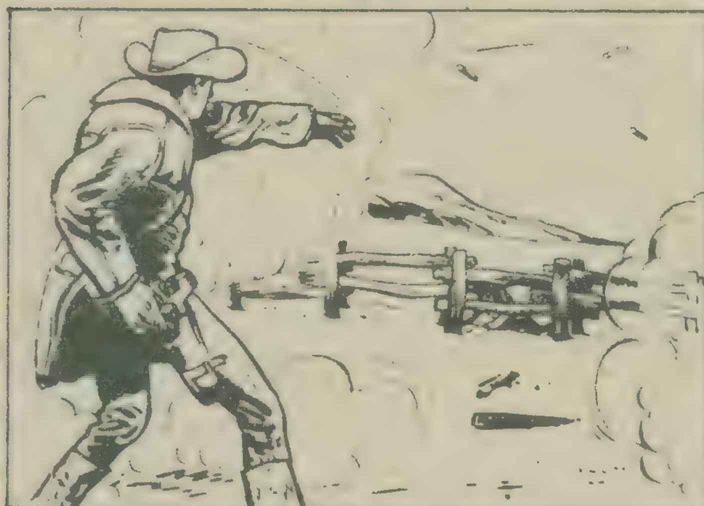

... А ВИ ЛЕЗИТЕ НА ЗЕМЉУ И НЕ ТИЧИТЕ СЕ!

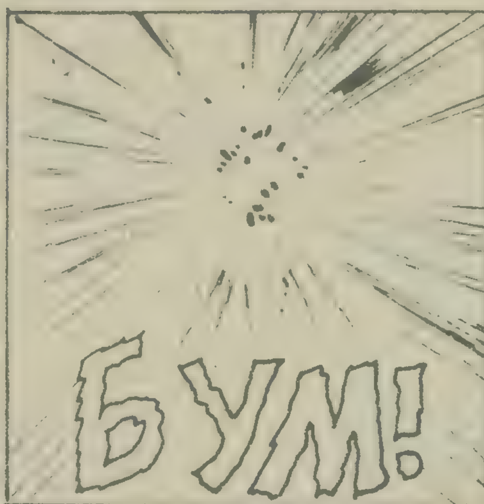

СЈАЈНО! ПРИТИСАК ОД ЕКСПЛОЗИЈЕ УГУШИО ЈЕ ПОЖАР! А САД ДРУГА ТУРА...

ПОЖАР СЕ УГАСИО!
ШТА СЕ ДЕСИЛО?
!?!
!!

ПАМ!

ВЖЖЖЖЖ!

БУМ!

ЕВО ЈОШ ЈЕДАН ШТАПИЋ ДИНАМИТА...
ПАМ!

БАМ!

БРЗО НА КОЊЕ!
НЕ ОСТАЈЕ ТИ СЕ У ДОМЕТУ КОЛТА ТОГ ТИПА!

ОДОШЕ!
НАЈЗАД! КАКО ЈЕ ВАШ СУПРУГ?

БОЖЕ! НЕ ЗНАМ КАКО ДА ВАМ ЗАХВАЛИМО...
МОРАМО ГА ХИТНО ОДВЕСТИ ЛЕКАРУ!
ВИ ПРИПРЕМИТЕ САОНИЦЕ, А ЈА ЋУ ПРОНАЋИ ПОКРИВАЧЕ...

МАЛО КАСНИЈЕ...
КАКО ЈЕ МАРФИ, ГОСПОЂО?
СВЕ ЈЕ У РЕДУ, ГОСПОДИНЕ СПРИНГ!

ГЛЕ! ЕНО ИХ!

ИМАМ СЈАЈНУ ИДЕЈУ!

ОНИ НИТКОВИ НАС МОГУ УЗ ПУТ И НАПАСТИ...

ЕВО ДОКТОРОВЕ КУЋЕ!
ДОБРО ДА СМО СТИГЛИ, КОЊИ СУ СЕ УМОРИЛИ...

ДОКТОРЕ, ОТВОРИТЕ! РАЊЕНИК!
КУЦ! КУЦ!

ДОКТОР ЈЕ ОТИШАО У ПЛАНИНУ ПРЕ ПОЛА ЧАСА!
АХ, ТАКО?

У КОМ ПРАВЦУ ЈЕ ПОШАО?
ОНИМ ПУТЕМ, НЕ МОЖЕ СЕ ЗАЛУТАТИ!

ПОМОЗИТЕ ГОСПОЂИ МАРФИ ОКО РАЊЕНИКА ДОК ДОВЕДЕМ ДОКТОРА?
ХОЋУ!

ДОКТОР ЈЕ У ПЛАНИНИ! БРЗО ЋУ ГА ДОВЕСТИ!
ХВАЛА, ГОСПОДИНЕ СПРИНГ!

ЈАДНИ РУБИ, МНОГО ТЕ ДАНАС МУЧИМ!

ПРЕДАХНИ МАЛО... ХМ... КАКВИ СУ ОВО ТРАГОВИ?!

ЈУЧЕРАШЊИ! СМРЗНУТИ!

ПРЕШЛИ СУ МЕ КАО ДЕТЕ!

ТО ЈЕ ЗАМКА ДА СЕ ДОЧЕПАЈУ МАРФИЈА!

ТЕШКОЊИМА КАД ИХ ДОХВАТИМ!

БОЈИМ СЕ ДА САМ ПРЕКАСНО СТИГАО...
НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ..

ТРЕЋИ АЛБУМ ГРУПЕ ЗАНА

НАТРАГ НА ВОЗ

Београдска група Зана је огромним тиражом и невероватном емитованошћу на радио-таласима албума „Додирни ми колена", представљала највеће изненађење дискографске сезоне 82/83, постављајући пред себе тежак задатак да се постигнути успех оправда и одржи. Протекла година донела је саставу доста недаћа. Наиме, чим је завршена турнеја на којој је концертно промовисана плоча „Додирни ми колена" дошло је до потпуног распада тадашње поставе групе. Чак је и певачица и главно лице бенда, Зана Нимани била ван строја због великих проблема са гласним жицама које су на крају морале бити, срећом успешно, оперисане. Присилну паузу од неколико месеци, оснивачи и композитори „Зане" Радован Јовићевић и Кика Мац су искористили да уз помоћ верног сарадника, списатељице Марине Туцаковић, обликују нови материјал. Временом се и инструментална постава групе полако попуњавала јер су се из војске вратили оригинални чланови, гитариста Игор Јовановић и бубњар Александар Иванов, док је место басисте заузео познати београдски музичар Милош Цајгер, некада члан Генерације 5 и пратећег састава

Слађане Милошевић. Овако обновљена Зана се упутила у далеку Шведску, где је, поново у студију Тинија Варге, током августа, септембра и октобра стваран албум који се крајем године појавио у продавницама плоча под именом „Натраг на воз". Још увек је рано давати било какве прогнозе, али чини се да је југословенска диско индустрија добила комерцијално доследног наследника бестселеру „Додирни ми колена". Мудар потез био је позив најбољем домаћем рок-певачу Жељку Бебеку да помогне Зани певајући са њом дует „Јабуке и вино" који је већ стекао велику популарност. Бебек се, својим изузетним гласом појављује и у насловној песми, али главне заслуге за висок квалитет ове плоче припадају ипак уиграном тиму: Кика Мац–Јовићевић–Туцаковић–Нимани–Варга од кога се и убудуће могу очекивати сигурне победе.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ЈАБУКЕ И ВИНО
музика: Кика Мац и Радован
текст: Марина Туцаковић
изводи: Зана + Жељко Бебек

Добро вече, драги, увек си
радо виђен гост.
Јабуке и вино чекају
и реш препечен тост.

У башти месец сија жут
и ласте већ одлазе на југ,
а ми се вртимо у круг.

Добро вече, драга, кажем ти
лепа си к'о бог.
Зашто журиш када патим без
миловања твог.

Сад спавај, покриваћу те ја,
сањај док пламен свеће сја,
у снове утонимо до дна.

Лепото!
Хајде усрећи ме мало, што пре,
због нас је ово вече пало, зар
не,
и звезде расуле по небу баш
све,
из овог нашег гнезда где би?

РОК ДАТУМ

6. јануар 1964.

Ролингстоунси кренули на своју прву турнеју као звезде програма. Додуше, пут их је водио кроз мале дворане широм Британије а друштво су им правиле друге поп звезде тог времена. Огромне хале или велики стадиони дошли су на ред много касније. Последњи пут Џегер и другови су свирали по малим клубовима 1982. у оквиру легендарне европске турнеје када су ненајављени наступили у једном омањем лондонском монденском састајалишту.

ЈАНУАРСКИ ROCK

Човек на слици зове се Бој Џорџ (Boy George) и током календарске 1983. године продао је, што албума што синглова, укупно 8 милиона широм света. Ипак, нашао је времена да погледа наш месечник „Rock". Он врло добро зна шта ваља.

Јануарски број месечника ROCK
(у продаји од 11. јануара)
доноси ексклузивне разговоре са јунацима домаће и светске сцене:

- Boy George
- Bryan May (Queen)
- Girlschool
- Freur
- Buldožer
- Gary Numen
- Зана
- ABC
- На постерима се налазе личности које су обележиле 1983. годину

Ко су, по мишљењу читалаца Rocka, најзначајније личности музичке 1983?
Које ће се групе и певачи наћи на албуму „Велики тулум – Rock 83" који заједнички објављују „Југотон" и читаоци ROCKA?
Шта су критичари одлучили по питању: Најбољи домаћи албум 1983?
На специјалном додатку (16 страна формата Политике):

- Још један поглед у годину иза нас
- сва догађања, најбољи фотоси, календар збивања, најтиражније плоче, 100 најважнијих албума, списак свих домаћих рок албума, трендови који су овладали, по чему 1983. памте познати музичари и још много, много тога.

Једно обавештење: од овог броја ROCK повећава број страна за дупло а цену задржава по староме.

НОВА ПЛОЧА

LED ZEPPELIN – „CODA" (Swan Song – Suzy)

Устаљена је пракса да се после трагичне смрти неког рок музичара његов рад и дотадашња каријера безобзирно користе у комерцијалне сврхе. Међутим, велика група као што су то били Led Zeppelin није дозволила да на било који начин продаје успомену на свог покојног бубњара Џона Бонема: састав је одмах престао са радом, а изостале су и комерцијалне плоче типа: „Највећи хитови", „Најбоље од..." итд. Једини албум под именом Led Zeppelin издат после смрти популарног Бонза „Coda", објављен крајем 1982, а ових дана освануо је и у нашим продавницама плоча. „Coda" је колекција снимака углавном никада раније објављених, из разних периода историје састава: „We're Gonna Groove" је и 1969, „Poor Tom" и жива верзија „I Can't Quit You Baby" су из '70, „Walter's Walk" из 1972, „Waring And Tearing", „Ozone Baby" и „Darlene" су снимљени 1978, а најлепши могући помен на преминулог бубњара је „Bonzo's Montreux", још један од незаборавних сола великог музичара.

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

РОК И ШКОЛСТВО

Рокери су често црпли инспирацију за своје песме из догађаја везаних за школску клупу. Присетите се неких примера кроз овај кратки квиз.

1. Певач женског имена који је прокламовао „Школа је готова" (School's Out) је
   - **а) Тереза Базар**
   - **б) Алис Купер**
   - **в) Жо Дасен**
2. У којој песми групе Полис, Стинг пева о својим „учитељским" авантурама?
   - **а) „De Do Do Do, De Da Da Da"**
   - **б) „Massage In The Bottle"**
   - **в) „Don't Stand So Close To Me"**
3. Први сингл групе Зана звао се
   - **а) „Наставнице"**
   - **б) „Учитељице"**
   - **в) „Теткице"**
4. „Play Dirty" је име нове плоче женског хеви метал квартета
   - **а) Girlschool**
   - **б) Bananarama**
   - **в) Belle Stars**
5. Ко се сећао дана у старом школском дворишту?
   - **а) Кет Стивенс**
   - **б) Ферих Запа**
   - **в) Нил Дајмонд**

●

РЕШЕЊА: 1. б, 2. в, 3. в, 4. а, 5. а.

ИНТЕРВЈУ ИНТЕРВЈУ ИНТ

РОК

БРАНИЛАЦ ФАНКА – ПРИНЦ ЧАРЛС

Чарлс Александер (Charles Alexander), познатији по свом полупсеудониму Принц Чарлс (Prince Charles) и његова пратећа група The City Beat Band – свирају фанк са мало већом дозом електронике уз дивљи саксофон, флауту и Компјутон Лирикон II; дувачки синтисајзер. Њихов други албум „Stone Killers" сасвим добро представља ову комбинацију, мада је она, природно, много узбудљивија и инфективнија „уживо". Принц Чарлс се појавио на састанку са вашим извештачем кожиран од главе до ножних палчева, исто као и на позорници, и сакривен иза наочара за сунце са стаклима од огледала. Пореклом из Бостона, био је члан уличних банди, бавио се разним сумњивим пословима и... дипломирао политичке науке

– Схватио сам: да бих успео у друштву, морам бити академски образован. Двоструки живот је био неопходан због опстанка у гету у коме сам одрастао. Осетио сам да је фанк продужетак улице, наставак основне емоције градских тротоара, нарочито у црначким предграђима, и том врстом музике сам хтео директно да комуницирам са њима. Покушавам да фанк употребим као позитивну силу за канализање позитивне енергије.

● У том процесу као да се намерно држиш подаље од упошљавања универзитетског знања у садржају песама?

– Многа од питања која постављам у својим песмама и кроз музику, изгледају једноставна, али нису. Ствар као „Cash (Cash Money)" „Уновчи" звучи као једностаена изјава иако на једном другом нивоу то постаје економско и политичко питање. Моје песме су прецизне скице усамљености које носе у себи велики градови, повлачење од реалности, док срце града откуцава плочницима: сировом енергијом, асфалтном немилошћу, сексуалним демонстрацијама. То је њихова главна функција, сама срж, до корена огуљена уличност... И мој шоу одржава то узбуђење: конфузију, тензију, сировост и бруталност

● Песма „Don't Fake The Funk" („Не свирај лажни фанк") ме приморава на питање – ко то чини?

– Прави, искрени фанкери су Џорџ Клинтон и Фанкаделик, затим Слај Стоун... зато што имају тај елемент улице у својој музици, а не оне разводњене верзије које се протурају као фанк

● Реци нешто о својим музичким почецима?

– Почео сам да свирам саксофон још у школи. За време студија, срео сам Тонија Роса, концептуалисту и продуцента данас мог блиског сарадника који ме каналише, обуздава и спречава да се одвојим од клинаца. Он је имао довољно вере у мене да траку мог првог албума „Gang War" понуди свим дискографским кућама у Америци, а када је свугде био одбијен, објавио га је за сопствену фирму. И други албум је најпре издала независна касетна компанија ROIR да би се на винил отиснуо тек после приступања [illegible] фирми Вирџин

● Називаш себе „Браниоцем фанка", „Краљем уличних ритмова", „Господарем фанк космоса"... Не звучи ли све то као још једна манипулација?

– Као највећем Лирикон свирачу на свету била ми је дужност да то обелоданим, а не да држим у тајности. Обавезан сам фанку: морам да га уздигнем на уметнички ниво, што ћу и постићи... Проблем је био скренути пажњу на себе, за то ми је било потребно извесно време. Да дефинишем свој формат

Да ли је ово само лукаво устоличавање још једног имиџа?

Светислав Стојановић

ИСТИНИТА ДЕТЕКТИВСКА ПРИЧА

ВЕЛИКИ ДЕТЕКТИВ

ИНСПЕКТОР ЗОРАН МАРИЋ ЈЕ ВОЛЕО ДА РАДИ СА КРИМИНАЛИСТИЧКИМ ТЕХНИЧАРЕМ БОЖОМ КОЈИ ЈЕ ОБИЧНО ВЕЋ НА ПОЧЕТКУ СВАКЕ ИСТРАГЕ ОТКРИВАО КРИВЦА. ЈЕДИНА НЕВОЉА БИЛА ЈЕ У ТОМЕ ШТО НАЈЧЕШЋЕ НИЈЕ БИО У ПРАВУ.

Прскајући нештедимице око себе плави патролни аутомобил пробијао се расквашеним пољским путем.

– Божо, да нисмо погрешили? – Зоран је већ други пут забринуто питао свог колегу, криминалистичког техничара.

– Нисмо – одговорио је Божа. – Одлично познајем овај крај, ништа не брини.

Петнаестак минута касније кроз измаглицу су се указали кровови првих кућа. Стигли су у село Д. Њихов циљ, гостионица „Ловац", налазила се у центру. Рано јутрос јављено им је да је неко током ноћи проваљио у њу и сада је требало утврдити ко је то учинио.

Упркос томе што је јутро било хладно, пред улазом у гостионицу стајало је двадесетак мештана: узбуђено су коментарисали догађај необичан за њихово село.

Све сам покварила

Унутра, за столом поред пећи, седели су власник Јован Мишић и конобарица Милунка Лукић. Поправивши нервозно фризуру, почела је да прича:

– Ја сам сигурно све покварила. Кад сам јутрос ушла, нисам приметила ништа необично: зато сам и потпалила ватру и пустила прве госте. Да је неко у међувремену улазио, схватила сам тек кад сам отворила фиоку у којој држимо новац да бих једном госту вратила кусур. Одмах сам све замолила да изиђу напоље. Само што сам затворила врата стигао је Јован. Заједно смо све прегледали и утврдили да поред веће суме новца недостаје и 40 паклица филтер „дрине", неколико килограма салама и кобасица и две боце вињака.

– Провалник је очигледно знао где шта треба да тражи – наставио је Јован Мишић. – Фиока с новцем је поред шанка, кобасице и саламе стоје у фрижидеру у кухињи, а пиће и цигарете у остави.

– Да ли су врата гостионице била закључана? – упитао је Зоран конобарицу.

– Јесу. Кључ сам двапут окренула као што обично и радим.

На улазним вратима заиста није било трагова обијања. Ништа посебно није могло да се уочи ни у самој гостионици ни у просторијама поред ње. На отиске прстију није вредело

рачунати јер су њих сасвим сигурно уништили власник и конобарица покушавајући да утврде шта је све провалник однео.

– Да ли сте запазили нешто сумњиво синоћ? – упитао је Зоран поново конобарицу.

– Ништа – одговорила је. – У ствари, догодило се нешто али то није баш тако необично. Негде око девет, сеоски кавгаџија Обрен посвађао се са неким гостима. Како је попио мало више то није било никакво чудо а и није му се догодило први пут. Гостионицу сам затворила око 11. Пре тога сам проверила да ли су сви прозори добро затворени. У томе ми је помогао Марко Дашић.

Зашто губити време?

– А ко је Марко? – Упитао је Зоран.

– Један од сталних гостију. Миран, ћутљив човек. Дође, седне сам за сто, попије нешто и оде кући.

– Где је његова кућа? – заинтересовао се инспектор.

Пре него што је Милунка стигла да одговори, Зоран је осетио како га Божа гура ногом. Сигурно је хтео да му на нешто скрене пажњу, па је зато било најбоље да оду до кола.

– Слушај – рекао је Божа чим су остали сами – зашто да губимо време с тим Марком? Мени су сумњиви Милунка и Обрен. Боље да проверимо где су они били ноћас.

Зоран се осмехнуо: волео је да ради с Божом. Посебно му је био симпатичан због тога што се увек уживљавао у улогу великог детектива који већ на први поглед може да укаже прстом на кривца.

– Зашто баш они? Мени је исто толико сумњив и власник, и Марко, и сви остали! И, пошто су ми сви подједнако сумњиви, предлажем да почнемо од Дашића.

– А што баш од њега? – упитао је Божа али је остао без одговора.

Дашићева кућа налазила се на крају села. Марка су затекли у кухињи: пијуцкао је ракију и пушио. Поред шпорета седела је старица умотана у шал. Мрмљала је нешто и није обраћала пажњу на придошлице. У једном тренутку обратила се сину:

– Марко, ватра се угасила. Хладно ми је.

– Ћути, зар не видиш да разговарам са људима – обрецнуо се на њу син. – Уосталом, нема дрва а ако ти је хладно иди у кревет.

Опушци филтера

Не обраћајући више пажњу на старицу, Марко их је понудио ракијом.

– Не пијемо! – одбио га је Зоран и као узгред упитао: – Које цигарете пушиш?

– Просте, „драву" – одговорио је домаћин.

– Тааако... – отегао је Зоран загледан у опушке у пепељари. Сви су били од филтер-цигарета. Затим је подигао поглед и задржао га на Марку. – Да не околишим – рекао је – постоји сумња да ти знаш нешто више о ноћашњој провали, па бих зато хтео да мало погледамо овуда.

– Слободно. Ја сам поштен човек и немам чега да се бојим а ви радите свој посао.

Мада су пажљиво прегледали све просторије у кући, Зоран и Божа нису успели ништа да нађу. Додуше, Божа се за тренутак озарио кад је на једној полици угледао кутију филтер-цигарета али је његова радост била кратког века: Јовану је нестала „дрина", а ово је била „морава".

Из куће су Зоран и Божа прешли у шупу. Била је претрпана празним боцама, картонским кутијама, пластичним врећама. У углу, испод алата налазило се неколико цепаница а са таванице је висило неколико поцепаних путних торби, канти и смотуљака жице. За разлику од шупе, у штали је владао ред. Исто тако и у подруму који је био полупразан. Две бачве и неколико буради било је прекривено паучином и јасно говорило због чега је Марко редован гост у Јовановој гостионици.

Изашавши из подрума, Божа је погледао на сат и пребацио Зорану:

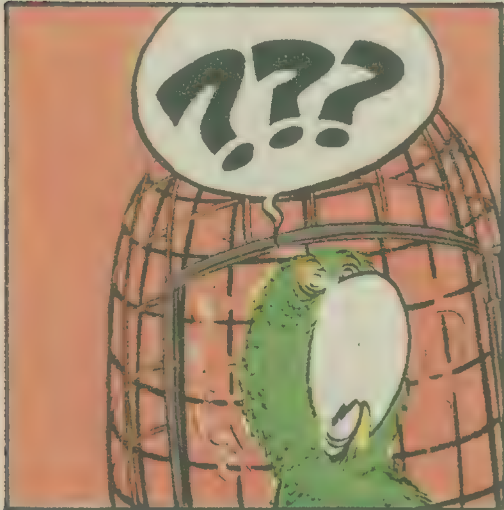
– Ето, изгубили смо силно време и ништа. Лепо сам ти рекао да прво треба проверити конобарицу и Обрена.

– Грешиш – одговорио је Зоран. – Проверили смо правог човека, па према томе нисмо губили време. Мислим да ћемо оно што тражимо наћи у шупи.

× × ×

Знате ли шта је инспектора навело да помисли да су украдене ствари сакривене у шупи. Да ли сте у праву, проверите у решењу на страницама „Мале поште".

ИЗНОГУД: ТРГОВАЦ ЗАБОРАВОМ

ЏОН КИФОВЕР

ФЛИПЕРИ

ВЕСКОТУ ВЕЛИНГТОНУ ЈЕ ДОСАДИЛА СТАЛНА СРЕЋА НА КОЦКИ, ПА ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ИГРА НА НАЈВЕЋИ УЛОГ – СВОЈ ЖИВОТ.

– Све је у реду, господине Велингтоне. Сада можете да закажете игру флипера кад вам је згодно.

– Одлично. Може ли седамнаестог у једанаест?

– Флипери су у то време слободни, господине. Ако бисте били љубазни да прочитате и потпишете уговор, направићемо резервацију.

– Не треба да читам. Ако су све главне ставке онакве како смо се договорили, потписаћу.

– Јесу, господине. Ако победите, добијате милион, а ако изгубите, сва ваша имовина припашће организацији и...

– Добро, добро. Наставак знам... Искрено речено, ипак ме још једна ствар занима, а то је шта бива с телом.

– С тим у вези не треба да бринете. Тело ће бити сахрањено као што стоји у уговору. Нама је стало да сачувамо углед, а сигурно знате да већ довољно дуго послујемо...

Велингтон је климнуо главом.

– Наравно. Дакле, да потпишем.

Седамнаестог увече тачно у једанаест сати Вескот Велингтон је паркирао свој мерцедес испред једне у низу обичних кућа и предао га службенику који је чекао. Када је овај одвезао кола у паркиралиште, Велингтон је притиснуо звоно на улазним вратима. Врата су се аутоматски отворила и глас из звучника рекао му је да уђе.

– Добро вече, господине Велингтоне. Добро дошли на флипере. Капут можете да окачите на чивилук на десном зиду, а потом уђите у собу право испред вас.

Велингтон се изненадио када је ушао у собу. Машина је била циновска. Он је, наравно, знао да ће бити велика, али није замишљао да се протеже од зида до зида, док у дубину иде десет до дванаест метара. Сигурно су морали да сруше готово све преградне зидове да би за њу направили места. С друге стране ако се изузме величина, није се ни по чему разликовала од стотина флипер-машина које је гледао откад зна за себе. Тачније, споља је све било исто. Унутра је део испод плоче за игру био сасвим друкчији - пре свега довољно дубок да прими људско тело.

Циновска флипер-машина била је једини предмет у соби поред столице постављене испред ње и неколико степеника на улазу у њу. Што се тиче саме собе, отприлике метар ширине испод таванице заузимао је појас огледала - у ствари, једносмерног стакла иза кога су се, како му је речено, налазили гледаоци, како званичне судије, тако и народ који је просто дошао да ужива.

Велингтон се полако спустио на столицу. Знао је да ће му године и стомак бити на сметњи када буде почео да игра, али је иначе био здрав и крепак човек. Био је јако преплануо, беспрекорно одевен, тамне једва проседе косе и негованих руку. Већ захваћен узбуђењем какво није веровао да ће поново осетити насмешио се када је видео како му прилази службеник.

– Могу ли вам бити на услузи, господине Велингтоне? Нешто за пиће?

– Не, хвала. Јесу ли флипери спремни?

– Наравно, господине. Желите ли да уђете?

– Да.

Велингтон је устао, лагано пришао огромној флипер-машини и попео се уз степенице у њеном дну. На врху степеништа сагао се и кроз мали улаз увукао у унутрашњост док је службеник хитао за њим.

Погнут због стакла које је прекривало поље за игру, Велингтон је пришао и посадио се у колица слична мотоциклу. Наслон седишта подигао му се до висине главе, тачно испред циновског ударног клипа.

– Дозволите, господине, да вас осигурам.

Службеник му је погрбљено пришао и пажљиво причврстио сигурносни појас, а потом и каишеве на зглобовима руку и ногу. Њихова функција није била само да га чувају од пада већ и да га спрече да се удовима одупире о препреке и тако скреће правац колица. У самом седишту могао је да се помера колико хоће.

– Ето, господине. Спремни сте.

– Хвала.

– Кад изиђем и затворим врата, само викните и пустићу машину у рад.

– У реду. Најпре ћу се мало концентрисати.

– Изволите. Позовите ме ако могу још нешто да учиним.

– Хвала.

Док је службеник одлазио, Велингтон је с благим смешком помислио како је и заслужио да му се сада, на врхунцу каријере, неко нађе на услузи. Поштено је то зарадио својим великим коцкарским даром. Зарадио је и потрошио милионе, свуда је био, све радио, све купио. Све захваљујући картама, рулету, коњским тркама...

Побеђивао је откад зна за себе. То га је помало и плашило јер уопште није знао разлог – није примењивао никакав систем. Многе су му коцкарнице због сталног добијања затвориле врата, те је био принуђен да се прерушава и употребљава лажна имена.

У почетку му је то сметало, али је постепено научио да ужива у компликацијама јер кад човек готово увек побеђује, коцкање постаје неизрециво досадно. Прикрадање на забрањена места бар му је привремено доносило узбуђење.

Ипак, досада му је постала највећи проблем. Да није већ толико навикао на свој стил живота, пробао би да се бави неким другим послом. Али, досадна или не, коцка је била његов живот.

Идеја са флиперима привукла га је чим је за њу чуо – помислио је да игра у којој човек никада није сигуран да ли ће идући пут изгубити никако не може да досади. Први губитак овде био је и последњи јер би играч погинуо.

Знао је финансијере ове игре – били су то поуздани људи из света казина. Као што је и очекивао сместа су прихватили његову пријаву – не

само зато што су знали да ће им, ако изгуби, припасти његово огромно богатство већ и из једног још много важнијег разлога: Велингтон је стално побеђивао, а власници казина увек желе да се таквих отресу ако постоји законит начин. Био је сигуран да су само зато смислили ову игру у којој се губитак плаћа животом.

Али, зашто би се људи који су на коцки већ згрнули толики новац излагали животној опасности? Велингтон није знао шта друге нагони на то. Он сам дошао је ради узбуђења јер је у тој игри досада немогућа.

Велингтон се припремао за овај дан. Наравно, као дечак није волео флипере – сматрао их је игром за глупаке, за роботе. Осим тога, играло се и без зараде. Ипак, у последњих неколико дана преко воље је одиграо на десетине партија од којих је сваку добио. Додуше, знао је да то много не значи. Између обичне игре флипера и оне велике са **човеком као лоптом** у суштини вероватно није било сличности.

Сада ће се у то и уверити. Дубоко је удахнуо и довикнуо службенику да је спреман.

Колица су пошла унатраг када им се измакао ослонац клипа повучен унатраг снажним механизмом за окидање. Клип је нагло отпуштен и Велингтон је полетео нагнутом стазом брзином од које му се преврнуо стомак. На супротном крају терена уздизао се заслепљујући зид разнобојних светала која су нападно блескала. Усред њих налазио се сат чија је секундара хитала бројчаником.

Ако издржи четири минута, излазна капија у дну поља аутоматски ће се затворити и Велингтон ће добити милион долара. Ако се пре истека тог времена скотрља кроз још отворену капију, пашће у простор испод терена за игру где ће онда у припремљену киселину бити испуштене лоптице цијанида ослобађајући смртоносни гас.

Иако се врху поља приближавао све мањом брзином, ударац у једну меко обложену препреку иза окуке жестоко га је протресао. Колица заштићена појасом од надувене гуме одскочила су натраг на врх силазне путање одакле су поново почела да се суновраћују ка излазној капији.

Непосредно испред себе Велингтон је угледао две паралелне издигнуте стазе. Цимнувши се скренуо је колица на једну од њих. Одбијао се о њене зидове изазивајући кокофонију звона и зујања и ватромет светлости на усправној плочи – открио је да се то догађа сваки пут када у нешто удари.

Напуштајући стазу под благим бочним нагибом налетео је на циновску печуркасту избочину. Њена опружена ивица бацила га је на другу печурку одакле је одлетео на меко обложену четвртасту препреку недалеко од леве ивице поља. Потом је опасно јурнуо у правцу дна да би на пола пута ударио у флипер. Активиран додиром, флипер га је одбацио укосо на сам горњи крај машине где је ударио у још једну печурку. Ова га је вратила у подножје издигнутих стаза.

Одатле се средином поља сјурио право ка излазној капији мимоишавши две печурке, а да није пришао ни близу флиперу иако је дивљачки цимао наслоне колица привезаним зглобовима шака. Све већом брзином пролетео је поред две меке препреке, још једне печурке и још једног флипера. Пред њим су се указале још две паралелне издигнуте стазе са којих је даљи пут водио право у излазну капију. Велингтон је схватио да га само још два флипера могу спасти.

Очајнички цимајући рукама и читавим телом успео је довољно да скрене колица улево и удари у ивицу једне од стаза што га је одбацио око три метра узбрдо. Узалуд: одмах потом поново се сјурио великом брзином праћен још паклениіјом буком и блескањем лампи. Ипак, још једном је дивљим копрцањем успео да погоди последњи флипер пре излаза.

Флипер га је послао у најдаљи горњи угао где је таквом силином треснуо у једну меку троугласту препреку да је мислио да ће му глава одлетети с рамена. Скотрљао се и грунуо у још једну печурку. Ова га је одбацила на још једну препреку с гуменим обручем, отуд је опет одскочио на флипер, а овај га је тако силно треснуо о гумирани зид машине да је ударио главом о наслон седишта и ошамутио се.

Опет је јурио низбрдо. Ударац флипера послао га је у страну, а онда увис. Кренувши надоле треснуо је у једну, па у другу печурку. Пред очима су му експлодирала светла, у ушима бубњали звуци. Тело му се трзало и клатило, каишеви секли утробу, руке и ноге. Горе... доле... у страну... горе... доле...

Налазио се при врху нагиба када се излазна капија полако затворила. Опет је победио.

Досада га је ухватила већ неколико дана пошто је подигао милион долара. То осећање ускоро је постало неподношљиво – још и горе него раније јер му сада, кад се већ изложио врхунској опасности, више ништа није преостајало. Изгледало му је да је досада једина ствар коју не може да победи. Шта да ради? Да се мане коцке? Та мисао је сама по себи била толико суморна да је на крају помислио и на самоубиство. Поверовао је да је и смрт боља од досаде.

Тај га утисак данима није напуштао. Једне вечери, док се спремао за кревет, одлучио је да поново игра флипере – све док не изгуби.

Али само што је заспао, пробудила га је изненадна идеја. Досада је нестала као руком однета и читаво тело прожимало му је ново животно узбуђење.

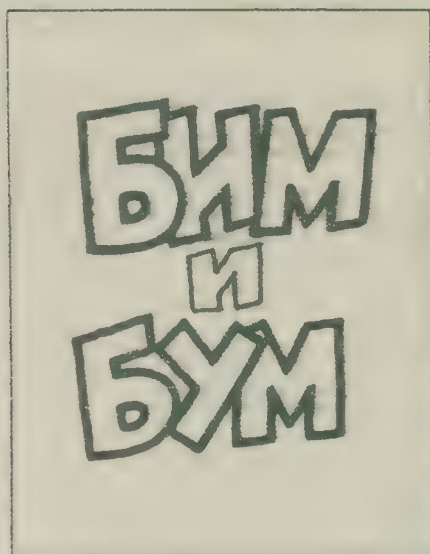
Кладиће се са власницима флипера – наравно уз разумну вероватноћу – да лоптице цијанида неће пасти у киселину!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	И ЈЕДАН И ДРУГИ	МАЂАРСКИ ПИСАЦ (1826-1909)	АЛЕУТСКА ОСТРВА	ГРАД МРТВИХ, НЕКРОПОЛИС	НА ТРЕНУТАК, ЧАСОМИЦЕ	ПОТИРАТИ / ГРАД У ЧИЛЕУ	
ЗАНАТЛИЈА КОЈИ ИЗРАЂУЈЕ ОПАНКЕ							
БАЛЕАРСКА ОСТРВА							
ИТАЛИЈАНСКИ КОМЕДИОГРАФ ИЗ ТУРИЈА							
ГЛАВНА АРТЕРИЈА	МАЂАРСКО МУШКО ИМЕ						
ВРСТА ОРУЖЈА							
"ПИКО"							
						НАУКА О ПОЈМОВИМА, ИДЕЈАМА	
ХОБОТНИЦА (МН.) / РАДИЈУМ			ОТАЦ (КРАЋА МНОЖИНА)				ДИПЛОМАТСКО ПРЕДСТАВНИШТВО (МН.)
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			РОМАН М. КРЛЕЖЕ / ПЕВАЧИЦА МИЛОШЕВИЋ				
ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ		ЗНАК САРАЈЕВА / ДУЖИЦА У ОКУ			Е. М. / ДЕО ДРВЕТА, ЛИКА		
СТАЊЕ ОНОГА ШТО ЈЕ ПРИРЕЂЕНО	ЗНАК ЗА ИЛИНИЈУМ			УДАРАЦ У ТЕНИСУ / ПЛАНИНЕ У ФРАНЦУСКОЈ			
ОДРЕДБА, ПРОПИС (МН.)							
КОЈИ ИМА РИБУ КОСУ							
УВОД У НЕКУ НАУКУ (ГРЧ.)							
"РАДИЈУС" / РУЧНА ВАГА ОД 2 ТАСА		ОДСУСТВО ВИДА / РОМАН Л. ТОЛСТОЈА					
"ТОНА" / Б. А.			ДРУГА / ЈЕДНА ЕЛЕКТРОДА				СКИДАТИ ПЛОДОВЕ
ГРЧКО СЛОВО				ГРЧКИ БОГ РАТА, АРЕС		"БОР" / КРОЈ ОДЕЛА	
ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ СПИРОВЕ					Ш. Р. / РИМСКА БОГИЊА СРЕЋЕ		
ЖЕГА, СПАРИНА							
ВРСТА ГВОЗДЕНЕ РУДЕ							
РАЗВИЈАТИ СЕ ДУЖЕ ВРЕМЕ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: ц, буктати, окрутан, крилити, солунац, возари, Н, вл, сј, бас, орка, филтрат, Амор, ан, резе, Св, БТ, коса, ара, пр, таван, Ј, „Илијада", еја, О, п, ас, Пд, Ратомир, епифора, читав, утајити, здравић.

БИМ
И
БУМ

ШТО МИ ЈЕ ДОСАДНО ВЕЧЕРАС... ХАЈДЕМО КУЋИ!

БАШ ЈЕ ОВО ИНТЕРЕСАНТНО... ЗОВЕ СЕ „ЧЕТИРИ МЕСЕЧЕВА ЛИЦА"...
КАКО? ОТКУД МЕСЕЦУ ЛИЦЕ?

ВАЉДА СТЕ НЕКАД УВЕЧЕ ПОСМАТРАЛИ МЕСЕЦ!
ПА... НЕ СЕЋАМ СЕ, БАШ...

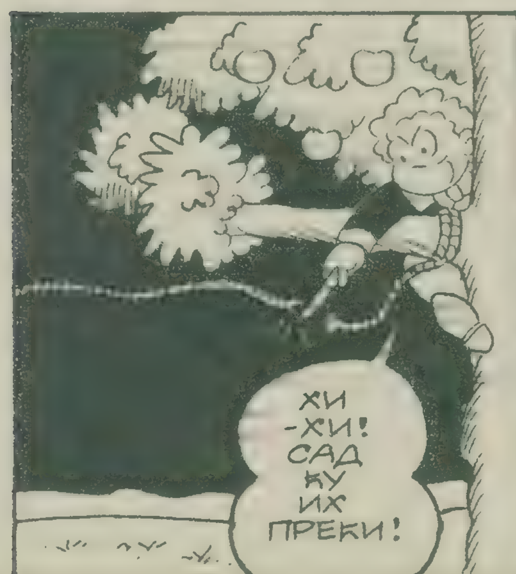

ОБОЈИЋУ ГА СА ОБЕ СТРАНЕ! И КАД ДАМ ЗНАК, ТИ ГА ОКРЕНИ!
СТРАШНА ЈЕ ОВА ФЛУОРЕСЦЕНТНА БОЈА!
!

МАМА, ДОЂИ БРЗО НАПОЉЕ...
ДА ВИДИШ МЕСЕЦ!
ЈУФ! БАШ САМ ТО ЧЕКАЛА!

ПОГЛЕ... ИМА МИС АЛГЕБРА ПРАВО!
И-ЈУ! ПА ТАЈ МЕСЕЦ ЈЕ ПЉУНУТА ЈА!

А ШТО СЕ ТАКО СМЕЈЕ?
ЗАТО ШТО ЈЕ ТО ПУН МЕСЕЦ!

КУКУ МЕНИ! САД ЈЕ ИСТИ КАПЕТАН, И ТО ЉУТ! ЗАШТО?
ЗАТО ШТО ЈЕ ТО ОНА ДРУГА, ТАМНА СТРАНА...

ХИ-ХИ! САД ЋУ ИХ ПРЕЋИ!

ОХ! МЕСЕЦ ПАДА!
?!
ГЛБ... МОЖДА ЈЕ БИО СУВИШЕ ТЕЖАК!

...А ОНДА ЈЕ ОНАЈ МЕСЕЦ СА КАПЕТАНОВИМ ЛИЦЕМ ПАО ЈЕР ЈЕ БИО СУВИШЕ ДЕБЕО!
ЗАИСТА, МАМА...
ТО ЈЕ ПОДЛА ИЗМИШЉОТИНА...
A. DeCesare

ОСТАЈЕМ С ТОБОМ, ЕМА!

С ЈЕДНЕ СТРАНЕ ЗАВЕЈАНОГ ПУТА НА КОМ СУ СЕ НАШЛИ ЛАРИ И ЊЕГОВА ЖЕНА УЗДИЗАО СЕ ВИСОК ГРЕБЕН, СА ДРУГЕ ЈЕ БИЛА ПРОВАЛИЈА КОЈА ЈЕ РАСПРШИЛА И ПОСЛЕДЊУ НАДУ СТАРАЦА ДА ЋЕ СЕ ИЗВУЋИ.

Зелено возило полако се кретало Сијера Невадом према северу.

– Сад ћемо овуда – рекао је Лари Шенон жени показујући на карти танку плаву линију која је ишла кроз брда и завршавала у плодној долини Сан Воакин. Пут који је изабрао, водио је поред разбеснеле реке, онда преко прелаза у централној Калифорнији високог готово 2000 метара. Око подне Лари се забринуо. Наоблачило се, почео је снег, а на узаном планинском путу није било места да окрене своју ауто-кућу дугачку пуних седам метара. Опет је погледао на карту. Следеће насеље мора бити на крају овог пута, мислио је, тамо ћемо сачекати да прође невреме.

Није знао да се нашао у ћорсокаку – натписи су били затрпани снегом и Лари је завршио на споредном, погрешном путу који зими нико није чистио. Био је један сат после подне.

Седамдесетдвогодишњи старац и његова две године млађа жена Ема путовали су већ четири месеца у својој удобној кући на точковима. Из Флориде, где су посетили једну кћерку, кренули су за Модесто где је живела Пет, њихова друга кћер. Остаће код ње неколико месеци, а онда у свој Гренд Репид у Мичигену. Сунчано фебруарско јутро обећавало је леп дан. Ћаскали су о Ларијевом рођендану који су јуче прославили, о деци и годинама које су проживели заједно. Били су у браку више од пола века, а кад је 1974. године и последње од њихово шесторо деце основало своју породицу и отишло, нису очајавали.

– Ема, – рекао је Лари жени – нећемо седети и чекати ко ће од нас двоје први на гробље. Купићемо ауто, обилазити децу, путовати...

Ема се сложила. Знала је – кад Лари нешто утуви у своју седу главу то мора да се оствари. Четири године протекле су, чинило им се, као трен – сад код једног детета, сад код другог, мало код куће, путовали су, разгледали земљу. Али, ово последње путовање мало их је забринуло.

Завејани пут на ком су се нашли није уливао много наде. Пре једне узане кривине Лари је закочио, точкови су пропали кроз стари снежни покривач и почели да се окрећу у месту. Изашао је да види може ли нешто да учини. Узани пут био је с леве стране усечен у стену, изнад њега је штрчао планински врх висок преко 700 метара, десно – стрми обронци провалије која је распршила и последњу Ларијеву наду да ће се извући.

Како су неколико месеци провели на југу, Еми и Ларију ни на крај памети нису падали ланци и лопате за снег. Имали су капуте и топле џемпере али не и обућу за то доба године.

Пуна два часа Лари се узалуд трудио да тигањем ослободи задње точкове, а онда послушао Ему и вратио се у возило.

Сутра ћемо се извући – рекао је више да умири жену него што је сам у то веровао. Био је уторак, 7. фебруар 1978. године.

Предвече су чули потмулу тутњаву, ауто је почео да се клати а њихово псетанце Енди неуморно је лајало. Слутили су шта се догађа. Сутрадан ујутро имали су шта да виде: са планине се сручила лавина и пут испред њих био је затрпан тонама снега и камења. Као за инат, снег је и даље падао.

Лари је укључио радио-предајник да би успоставио везу било с ким. Мора да у близини постоји нека полицијска станица, надао се. Али, били су исувише заклоњени брдима да би њихове позиве неко чуо. Око два сата после подне одлучили су да више не седе скрштених руку. С посуђем у рукама поново су изашли да ослободе ауто. Утабавали су снег око заробљених точкова, укључили мотор и – возило је било слободно.

Њихова радост трајала је кратко. Једва да су сели и кренули кад их је изненадио прасак испод возила – пукао је зглоб карданске осовине.

– Па – рекао је Лари што је могао мирније – мораћемо да останемо овде док неко не дође да нас покупи.

Снег који је само закратко престао у сутон је поново почео да пада. Падао је и сутрадан. Само да се Ема не обесхрабри, мислио је Лари неуморно одржавајући разговор.

– Знаш, нека нада ипак постоји – трудио се да је бар мало разведри. – Кад се не појавимо код Пет, она ће алармирати полицију. Хране и џемпера имамо довољно, а ту су и карте.

Ема се смирила. Играли су карте, разговарали о

деци, смејали се прошлости и покушавали да не мисле на оно што их је снашло.

Следећег јутра Лари је морао да помогне Еми која се узалуд трудила да устане из столице. Уморна је и уплашена, мислио је, мора да је то само тренутна слабост. Успео је да је пренесе до кревета а онда је изгубио свест. Кад је дошао к себи, у ауту је било мрачно. Упалио је некако светло и пришао Еми. Преслаб да било шта предузме помиловао јој је лице и покрио је ћебетом, а онда се вратио у кревет.

Око три ујутро пробудило га је Ендино лајање. Отишао је до Еме. Није дисала. Рука хладна, без пулса. Остао је сам. Сатима је седео поред ње, а онда је увио у капут и ћебе и положио у најхладнији угао возила. Није смео да је покопа напољу, у снегу, плашио се да звери не открију траг. – Остајем с тобом, Ема – рекао је слабашним гласом.

Пет је тих дана на све стране покушавала да сазна било шта о родитељима. Забринула се – прошла је читава недеља од дана кад је требало да се појаве код ње у Модесту и обавестила полицију. Невреме које је захватило целу источну Калифорнију највише ју је плашило, мора да су остали негде у снегу. Из полиције су је обавестили: сви удеси на том подручју заведени су и зелено-бела ауто-кућа нигде није примећена. То, међутим, није могло да је смири. Позвала је службу помоћи на путевима, али узалуд. Не знају где да траже, одговорили су Пет и њеном мужу Џорџу.

Помишљајући и на то да су се родитељи уз пут негде задржали или једноставно одустали од пута за Модесто, упутила им је позив преко телевизије. Неколико дана није се одмицала од телефона. Опет ништа. Ни од цивилне летачке службе којој су се најзад обратили ништа нису сазнали.

Снежни покривач око Ларијевог возила достигао је већ читава два метра. Неколико пута у току дана старац је отварао врата возила да се не би заледила, сваког јутра равнодушно је откидао по један лист календара и на њему бележио спољну и собну температуру која се спуштала и до седам степени испод нуле. У једном малом нотесу исписивао је свакодневно своје не баш ведре мисли.

Кад је снег најзад престао, отворио је врата и тигањем почео да разгрће снег. Очистио је кров надајући се да ће неким чудом однекуд ипак наићи авион или хеликоптер и приметити зелену тачку усред белог пространства. Његова радост трајала је кратко. Иза брда су се опет нагомилали облаци. Тек петог дана се разведрило и на небу се указало неколико ловаца – летели су тако ниско да је Ларијев ауто готово поскакивао. После неколико кругова одгрмели су иза кланца.

Старцу се учинило да су му из једне пилотске кабине дали сигнал. Био је сигуран да су га видели и да ће, колико сутра, неко доћи по њега. Целе ноћи ока није склопио – први пут после Емине смрти упалио је у возилу светло. Рано ујутро очешљао се, спаковао једну торбу и чекао. Дан је увелико одмакао, прошло је и подне, у сутон се, очајан и прозебао, вратио у ауто.

Десетог марта ујутро зачуо је неку буку и пожурио напоље. Из хеликоптера који се враћао са контролног лета приметили су старца у црвеној јакни који им је грозничаво махао. Ускоро су се, уз доста муке, спустили близу њега. Џон Бетел, први од тројице пилота који се кроз снег пробио до Ларија, пријатељски му је стезао руке. Тад се први пут после 32 дана насмејао.

Неколико дана касније Ема је покопана у Модесту. Са двојицом пријатеља Лари се вратио до свог возила и променио му осовину. Неколико часова касније пажљиво га је довезао до ивице провалије а онда, упињући се из све снаге, успео да га гурне у амбис.

П. Т.

„ЗАБАВНИКОВА" ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

Гавез (Symphytum officinale L.) Boraginaceae

Народна имена: велики гавез, велика содула, волуј језичац, врани гавез, киљак, коњски реп, опашица, пљушч, сватовци, црни гавез, црни корен.

Опис биљке

Дуговечна зељаста биљка која достиже висину од један метар. Корен је вретенаст, обично једноставан, слабо разгранат, на горњем крају дебео до 3 cm, сочан, меснат, споља црносмеђе а изнутра беле боје. Из корена избија усправна, при врху разграната, сочна и шупља стабљика обрасла длакама. Листови су издужено елиптични, под прстима бодљикави од мноштва грубих длака. Доњи листови су са кратком дршком, а средњи и горњи седећи и дугуљасти. Цветови сакупљени у повијеним цвастима у пазуху горњих листова, имају круницу звонастог облика црвенољубичасте или жућкастобеле боје. Антере су дуже од прашних конаца и тамнољубичасте. Цвета у пролеће.

Станиште

Биљка успева свуда у Европи па и у нашој земљи, има је свуда поред река, потока, јаркова и путева, на влажним ливадама у низији али се јавља и у брдским и планинским крајевима.

Берба

Од гавеза се користи корен извађен у јесен а може и у пролеће кад биљка почне да листа. Извађено корење се опере од земље, оструже ножем, затим изреже у комаде уздуж и попреко да се што пре осуши. Суши се на сунцу пазећи да не поплесниви. Осушен корен спласне, постаје рожаст, уздуж је крупно набoран. Корен нема мириса а укуса је веома слузава, мало опора и слатуњава.

Употреба

Корен гавеза добро је познат у нашем народу и служи као и код других јужнословенских народа, у облику чаја као веома цењено средство против туберкулозе плућа, избацивања крви и уопште против грудних болести. Да би се начинио чајни напитак за плућа треба око 50 gr сувог корена гавеза прелити са 40 gr кључале воде, па оставити да стоји преко ноћи, затим процедити, разделити у три дела и узимати три пута дневно после јела. У корену гавеза има састојака који помажу размножавању ћелија и обнављању ткива, због чега се он веома много употребљавано у народној медицини код прелома костију, убоја, чирева. Испирање и облагање помаже зарашћивању рана чак и гнојавих. Захваљујући слузним материјама корен гавеза се користи као и корен белог слеза, за облажавање кашља и код упала уста и ждрела. Ово природно лековито средство користи се и против пролива (заједно с наном), чира у желуцу и на дванаестопалачном цреву (заједно са слатким кореном и лишћем хајдучке траве) и др.

Проф. др Момчило ГОРУНОВИЋ

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124
БЕОГРАД 11001 МАКЕДОНСКА 29

ВЕВЕРИЦЕ НАПАСНИЦЕ

Недавно сте у Забавнику објавили чланак о сађењу ораха. Поред ове биљке ја на свом плацу желим да засадим и лешник, па ми реците нешто о томе. Молио бих вас да ми наведете и како да орах и лешник заштитим од веверица којих на мом плацу има много.

НЕБОЈША,
Београд

Леска или лешник се не препоручује као међукултура у засаду ораха јер је и лешник доста дуговечна биљка којој би ораси, када

се довољно развију, сметали засењивањем. Много је боље између ораха засадити кајсију јер она није дуговечна, па се и иначе мора искрчити баш у време када су се ораси довољно развили.

Веверице су велики љубитељи ораха и лешника и кад се појаве у већем броју могу нанети велике штете овим плодовима. Ограда од густе плетене жице може спречити веверице да дођу у воћњак. Да не би прелазиле преко ограде, непосредно изнад ње може се поставити електрична ограда којом тече струја ниског напона и тако онемогућава веверице и друге животиње да јој се приближе. И кад је додирну само ће се мало протрести али им живот неће бити угрожен. Ова електрична ограда мора се поставити према Правилнику о техничким мерама за електроенергетска постројења ниског напона у пољопривреди. Правилник је објављен у „Службеном листу СФРЈ" бр. 33 који је издат 1970. године.

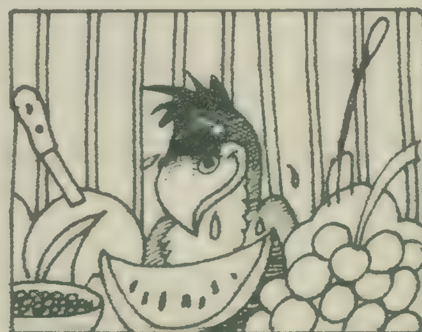
Постоје и хемијски препарати који мирисом одбијају животиње, а њих производи фабрика хемијских производа „Руше", 62342 Руше крај Марибора. О делотворности и начину примене поменутих препарата најбоље је директно се обратити произвођачу.

НИМФА У КАВЕЗУ

Имам један пар папагаја „нимфа". Излегла су ми се два младунчета и проблем је у томе што сам прочитала у некој књизи да одраслим папагајима треба давати мекану храну, али ја не знам шта се под тим подразумева. Молим те да ми одговориш како да храним ове моје љубимце и како се исправно пише нимфа или нинфа.

ЕМИЛ ВИОЛА,
Ријека

Папагај нимфа, како се правилно пише, у погледу исхране нема великих захтева као ни остали његови сродници, па се задовољава

зрнастом храном, зоби, просом, светлим семеном, конопљом, различитим зеленишем, као на пример листовима зелене салате, детелином, свежом травом, пупољцима, или нарибаном шаргарепом.

Кад легу птиће, храна родитеља треба да буде што разноврснија, па се, стога, поред семенки проса, овса, даје и семе лана, конопље, репица, јечма, затим разни зелениши, свеже гранчице тополе, врбе, брезе, чију кору радо кљуцају. Исто тако може се дати и мало осушеног белог хлеба, омекшаног у води или млеку и добро оцеђеног. Иситњено поврће измешано са мало пшеничних мекиња и квасца, такође је корисно. Проклијало семе проса, јечма и овса може успешно да замени недостатак зелениша. Птице то веома радо једу, а птићи се лепо развијају. Док птићи расту, потребно је да родитељи имају довољно хране током читавог дана јер они њоме хране и своје младунце.

ХТЕЛА БИХ СЕСТРУ

Имам 12 година и јављам ти се због следећег проблема: много волим малу децу, а нас је у породици четворо и сви су старији од мене. О рађању још једног детета нико ни да чује. Зато сам предложила да усвојимо неку девојчицу, али ни то нико не прихвата. Како је моја жеља за млађом сестром велика а нема никаквих изгледа да је добијем, помислила сам да бисмо можда могли да сваког викенда позовемо у госте неку девојчицу из дома за незбринуту децу. Стамбени услови нам то дозвољавају јер имамо четворособан стан. Интересује ме да ли је овако нешто могуће?

ЈЕЛЕНА П.,
Београд

Код девојчица у твојим годинама често се јавља жеља за млађом сестром или братом. То је и нормално. С друге стране теби је сигурно већ помало и досадило

да будеш најмлађа у кући, па би неко млађи добродошао. Идеја да из дома позовеш у госте сваког викенда неку девојчицу веома је племенита. Само, ниједног тренутка не кажеш да ли си се са родитељима договорила о тој замисли и да ли су они на то пристали. То

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Док је прегледао шупу, Зоран је у једном углу приметио неколико цепаница и сетио се да је Марко рекао мајци да не може да наложи ватру јер нема дрва. То је само могло да значи да се испод њих нешто скрива.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Malgorzata Gruszka, 93534 Lodz – Poljska, Boguslavskiego 16a – има 15 година и жели да се дописује са младима између 15 и 18 година, воли музику, спорт; дописивање на пољском и руском језику.

Игор Пош, Гојка Бједова 22, 59300 Книн – има 15 година, сакупља марке и воли музику.

Благој Ивановски, Климент Охридски 21/19, 97000 Битола – има 16 година, воли све што воле млади, одговара на свако писмо.

је веома важно јер у случају да се и они слажу да преко викенда имају још једно дете у стану, све ће ићи знатно лакше. Ако си добила њихов пристанак, јави се Дому за децу и омладину „Дринка Павловић" који се налази у Улици Косте Главинића 14 или на њихов телефон 650-761 и затражи да разговараш са директором Божовићем. Он ће те најбоље упутити како да добијеш неку малу другарицу и „сестру".

Љубав према малој деци може утицати и на избор твог будућег занимања. Размисли о школи за образовање васпитача за рад у предшколским установама или медицинској где би се обучила за рад са децом у домовима здравља и болницама. Постоји могућност и да завршиш медицину и бавиш се изузетно хуманим позивом дечјег лекара. Ако се у међувремену твоје жеље промене и одлучиш се за неко друго занимање, своје снове ћеш моћи да испуниш и подижући сопствену децу.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:
Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Пилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:
Јованка Војвод..ћ, Олгица Стаменић, Даринка Тодор..ић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276.00 динара, полугодишња 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552.00 динара, полугодишња 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	35.–
СР НЕМАЧКА	DM	88.–
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	75.–
ФРАНЦУСКА	Ffr	248.–
ШВЕДСКА	Škr	255.–

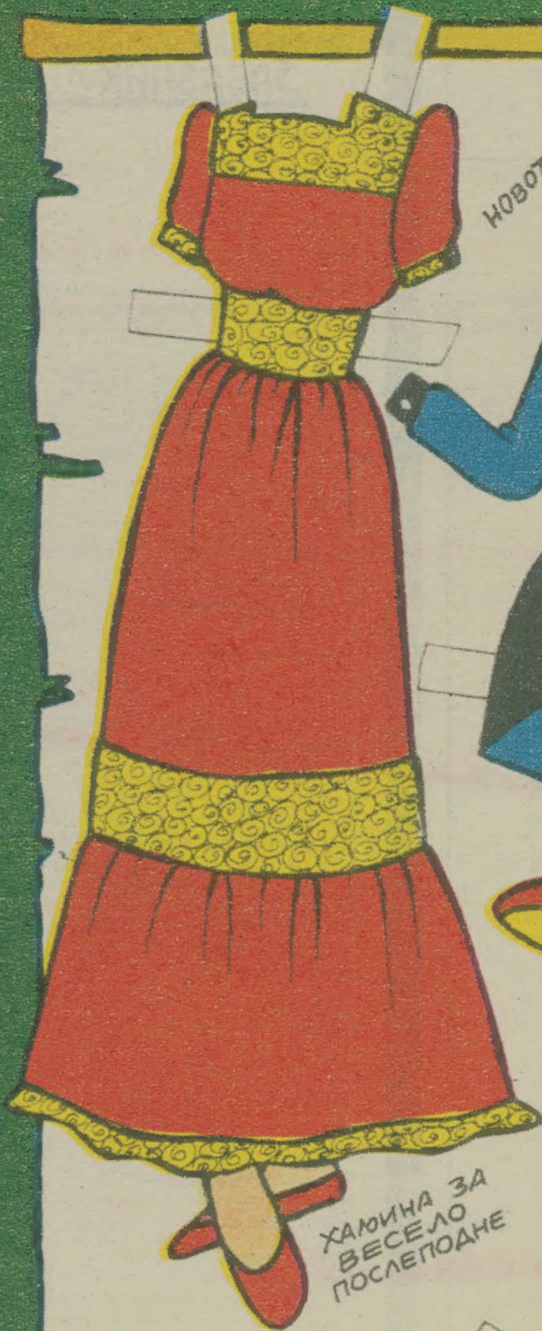
Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

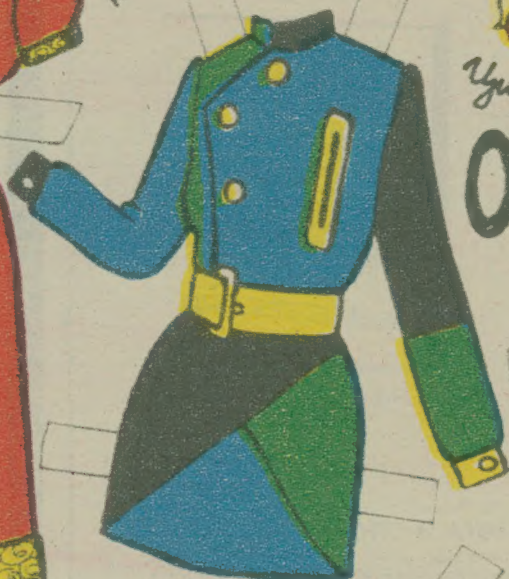
Цицин кутак

ОБУЦИТЕ ЛУ

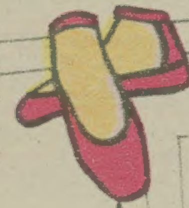
ЛУ НАЛЕПИТЕ НА КАРТОН ПА ЈЕ ИСЕЦИТЕ

ХАЉИНА ЗА ВЕСЕЛО ПОСЛЕПОДНЕ

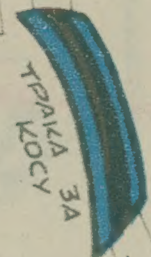
НОВОТАЛАСНИ КОМПЛЕТ

САНДАЛЕ

ШЕШИР

ТРАКА ЗА КОСУ

МАРАМА ЗА КОСУ

ЧИЗМЕ

СВЕЧАНА ХАЉИНА

КОМПЛЕТ „А ЛА НЕНА"

КИНЕСКА ХАЉИНА

НОВОТАЛАСНИ КОМПЛЕТ

ТАКМИЧАРИ СУ ПОДЕЉЕНИ У ТРИ КАТЕГОРИЈЕ: НА ПРВО МЕСТО ЈУРИША СЕ У АВИОНИМА, АУТОМОБИЛИМА И СВАКОМ ДРУГОМ ПРЕВОЗНОМ СРЕДСТВУ КОЈЕ СЕ ДА ЗАМИСЛИТИ. АЛИ, ОБАВЕЗНО СА ФЛАШОМ У РУЦИ

ХАЈДЕ ДА СЕ ТРКАМО

Сваког 15. новембра Енглези полуде. Неки падобранима скачу у Темзу. Други јурцају кроз ноћ у аутомобилима с почетка века или спортским авионима. Лете и на змајевима, у балонима, путују колима. Трка је и главно је да се стигне први. Али, само с флашом иначе не вреди...

Повод толиком узбуђењу је црвено француско вино „божоле нуво" које се производи на брежуљкастом тлу између Лиона и Макона у Бургоњи.

„Божоле нуво" је страховито шик. А не тако давно, у отменим ресторанима Париза и Лондона за њега нису хтели ни да чују.

Младо и – штуца

Шта је то код овог вина тако нарочито? Прво то што припада надалеко чувеној породици „божоле"-вина. При том је „нуво" најмлађи члан фамилије. Врење грожђаног сока у његовом случају траје месец дана или краће, док „нормални божоле" остаје у бурадима и кацама најмање још тридесет дана. Принова се од своје старије браће разликује и по томе што код ње грожђани сок после муљања остаје у току врења са опнама само четири или пет дана, код осталих то траје седам и осам дана. Резултати: „нормални божоле" упије већу количину танина, загаситије је боје и богатијег укуса. „Божоле ново" је, слично нашој шири или моштy, питко, а то је одједном постала тражена особина.

Некада је производња „божоле нувоа" био исцрпљујући и слабо плаћен посао. Око пет хиљада породица настањених у древним каменим засеоцима око града Божеа које га производе данас живе далеко боље. У првој половини века се знало: „божоле" је за раднике и све оне који себи не могу да приуште скупље задовољство. Прошле године целокупна понуда за иностранство, 30 посто од рекордних 126 милиона литара свих врста „божолеа", разграбљена је за само неколико дана.

Некада се „божоле нуво" пио искључиво по сеоским крчмама око Божеа и то из стакленки од 36 центилитара (нешто мање од пола литра) које су у том крају одувек представљале меру жеђи сваког правог човека. Цене су тада биле такве да је готово свако себи могао да приушти по стакленку.

Предани љубитељи „божолеа" с нестрпљењем су ишчекивали тренутак, отприлике у трећој недељи новембра да на коњским запрегама стигну прве бачве младог вина које „штуца", са сламчицама убаченим у отворе за чепове како би гасови из грожђаног сока који још увек ври могли да се ослободе пре него што бачва експлодира. Наздрављајући првом чашом незнатно пенушавог младог вина, искусне вињопије процењивале су квалитете старијег брата који ће доћи неколико месеци касније.

Чиста глупост!

Парижани су открили „божоле" вина тек средином шездесетих. Све до тада, она су престоничким сладокусцима била страна колико и јапански виски. Ствари су се битно промениле оног тренутка када су цене „благородних" „бургундаца" и „бордоа" почеле да расту. Јевтинија божоле вина одједном су ушла у моду, нарочито међу младима.

Време је такво, и винима су потребни менаџери, а божоле вина добила су га у обличју Жоржа Дибефа, најмлађег у породици која се производњом вина бави „од времена Јованке Орлеанке". Све до Дибефа произвођачи из овог краја продавали су своја вина на велико, трговцима који би их потом мешали са другим сортама и тако смућкане продавали. Жорж Дибеф почео је да флашира „божоле" по годиштима.

Урадио је још нешто због чега се у почетку јавно говорило да је луд: да флашира вино раније него што је то икада ико радио. Ставити запушач на вино већ средином децембра! Чиста лудост... Зна се колико добро вино мора да одлежи: до априла. Ишчуђавање се увелико стишало када је славни Пол Бокиз, власник познатог ресторана са три звездице надомак Лиона почео да служи своје отмене госте Дибефовим „божолеом". Потом је упорни Дибеф заређао и по париским ресторанима...

Почела је божоле-манија: у Француској, Швајцарској, Белгији, Холандији, СР Немачкој и Великој Британији где се због ње једном годишње организује чак и трка.

Како је Џон био бржи

Идеја је рођена у ноћи 14. новембра 1970. године у Романеш-Торену. Власник једног ресторана из Лондона, Џозеф Беркман и писац гастрономске рубрике „Телеграф магазина" Клемент Фројд нашли су се ту на позив Жоржа Дибефа да би окусили и оценили прве флаше новог „божоле нувоа".

За време вечере у оближњој крчми, једном од гостију је синуло: зашто се не бисмо тркали назад до Лондона да видимо ко ће донети прве флаше новог вина на Острво? Изазвани се сложио и тачно у поноћ када се ново вино званично пушта у промет, Беркман и Фројд одјурили су у ноћ, сваки са по сандуком „божоле нувоа" на задњем седишту. Те и следеће године победио је Беркман.

Онда је 1974. Ален Хол, писац трач-рубрике у „Санди тајмсу" понудио флашу шампањца ономе ко му донесе неколико флаша првог „божоле нувоа" за ту годину. Слава и шампањац припали су овога пута двадесетшестогодишњем Џону Петерсону из Лондона.

Неколико минута после поноћи 15. новембра, с обавезном флашом вина поред себе, Џон је у „цесни" узлетео са аеродрома у Макону. Писту лондонског аеродрома дотакао је у исто време када и његов противник, члан једног лондонског винског клуба. Исход трке решен је у вратоломној вожњи кроз град: с „божолеом" у руци, Петерсон је ушетао у уговорени бар неколико минута пре несрећног супарника. Следеће године, Џон је у још бржем авиону по сопственим речима оборио рекорд у божоле-брзини: 2 сата и 55 минута од Макона до једног лондонског бара.

Те 1975. године трка је добила и засебне категорије за авионе, аутомобиле и ону трећу, за „такмичаре који користе свако друго превозно средство које се може замислити". Авијатичар Јан Вилијамс замислио је балон, па су житељи Сен-Жорж-д-Рена 1981. имали прилику да га виде како се у плетеној корпи добро оптерећеној „божоле нувоом" пење небу под облаке.

Верни пратиоци винске трке тврде: најспектакуларнија од свих досадашњих испорука „тазе" „божолеа" је прошлогодишња када су падобранци – акробате из састава британске армије. Црвени ђаволи, из хеликоптера усред новембра поскакали равно у Темзу – с првим флашама „божолеа" причвршћеним за бедра. На спектакуларно испоручено вино чекали су ништа мање спектакуларно отмени гости у преотменом хотелу „Савој".

У моди су крнтије

У последње време све је модерније такмичити се у старинским аутомобилима. Прошле године победио је Кит Бути из Есекса који је на прво место јуришао у тркачком „бугатију гран при" из 1927. Кит је ловоре и заслужио; без блатобрана и светала храбро је гурао кроз ноћ, страховите пљускове и олује са градом. Када му у једном тренутку ни смелост више није могла да буде од помоћи, привезао је три батеријске лампе за предњи део кола и наставио да граби ка циљу. Иза себе је оставио једног „бентлија" из 1929, једног „ролс-ројса" из 1924. и једног предратног „јагуара ss 100".

Жорж Дибеф се уопште не такмичи. Он је одавно постигао шта је хтео.

М. И.

WALT DISNEY
МИКИ

СКОРО НИСАМ ПРОЧИТАО ОВАКО ДОБРУ РЕПОРТАЖУ!

Наставак на петој страни...

ПЕТА СТРАНА... ПЕТА СТРАНА...

ГДЕ ЛИ ЈЕ ПЕТА СТРАНА?

НЕМА ЈЕ! К'О ДА ЈЕ У ЗЕМЉУ ПРОПАЛА!
Copyright © 1982
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ПЕТА СТРАНА НЕ ПОСТОЈИ!

БАШ ЧУДНО! У НОВИНАМА УВЕК ПОСТОЈИ ПЕТА СТРАНА!

Distributed by King Features Syndicate
АХА... ТАКО...

ЧЕТА, СТОЈ! НАЛЕВО КРУГ!

НАПРЕД МАРШ!
11-14

НА МЕСТУ ВОЉНО ДОК НЕ ПРОЧИТАМ ПЕТУ СТРАНУ!